

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích  
Teologická fakulta  
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

NEZÁVISLOST DĚTÍ SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM  
VE VZTAHU K PŘÍPRAVĚ NA BUDOUCÍ POVOLÁNÍ

Vedoucí práce: Mgr. Lucie Maliňáková

Autor práce: Gabriela Měchurová

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: IV

2008

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

30. listopadu 2008

Velice ráda bych na tomto místě poděkovala třem důležitým osobám, které mi pomohli při tvorbě této bakalářské práce. V první řadě bych velice ráda poděkovala vedoucí práce Mgr. Lucii Maliňákové za poskytnutí důležitých rad, za ochotu a trpělivost při konzultacích práce. Nakonec bych ráda poděkovala svým rodičům za neutuchající podporu ve studijním životě.

## OBSAH

ÚVOD .....	6
<b>I</b>	<b>TEORETICKÁ ČÁST</b>
1	POSTIŽENÍ.....8
2	HISTORIE PŘÍSTUPŮ K JEDINCŮM S HANDICAPEM.....9
3	SLUCHOVÉ POSTIŽENÍ.....10
4	FONIATRIE.....11
4.1	FONIATRICKÉ VYŠETŘENÍ.....12
4.2	VYŠETŘENÍ SLUCHU.....13
5	PORUCHY A VADY SLUCHU.....15
5.1	ROZDĚLENÍ SLUCHOVÉHO POSTIŽENÍ.....17
5.2	TYPY SLUCHOVÉHO POSTIŽENÍ.....18
6	MOŽNOSTI KOMPENZACE SLUCHOVÉHO POSTIŽENÍ.....18
6.1	REHABILITACE.....18
7	SLUCHADLA A KOCHLEÁRNÍ IMPLANTÁTY.....19
7.1	SLUCHADLA.....19
7.2	TYPY SLUCHADEL PODLE KONSTRUKCE.....20
7.3	TYPY SLUCHADEL DLE MOŽNOSTI ZPRACOVÁNÍ ZVUKU.....21
7.4	PŘIDĚLOVÁNÍ A ÚHRADA SLUCHADEL.....22
7.5	KOCHLEÁRNÍ IMPLANTÁT.....23
8	INTEGRACE.....23
8.1	ZAŘAZOVÁNÍ DĚTÍ SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM DO ŠKOL...23
8.2	VZDĚLÁVÁNÍ A PRACOVNÍ UPLATNĚNÍ OSOB SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM.....23
8.3	ODBORNÉ UČILIŠTĚ A PRAKTICKÁ ŠKOLA V PLZNI.....24
9	RODINA S DÍTĚTEM S HANDICAPEM.....25
9.1	PROCES AKCEPTACE POSTIŽENÍ.....27
9.2	FIXACE.....28
9.3	VÝCHOVNÉ POŽADAVKY.....28
10	HRY A CVIČENÍ.....30
10.1	SLUCHOVĚ – MOTORICKÁ CVIČENÍ.....31
10.2	ZRAKOVĚ – MOTORICKÁ CVIČENÍ.....31
10.3	KINESTETICKO – MOTORICKÁ CVIČENÍ.....32
10.4	VÝPOČETNÍ TECHNIKA VE ŠKOLE.....33

11	ZNAKOVÁ ŘEČ A ZNAKOVÝ JAZYK.....	35
11.1	ZNAKOVÁ ŘEČ.....	35
11.2	ZNAKOVÝ JAZYK.....	38
<b>II</b>	<b>PRAKTICKÁ ČÁST</b>	
12	CÍLE, HYPOTÉZY A METODIKA VÝZKUMU.....	42
12.1	PŘEDMĚT VÝZKUMU.....	42
12.2	CÍLE VÝZKUMU.....	42
12.3	HYPOTÉZY.....	42
12.4	METODA SBĚRU DAT.....	43
12.5	TECHNIKA SBĚRU DAT.....	43
12.6	POPIS TERÉNU ŠETŘENÍ A VÝZKUMNÝ VZOREK .....	43
12.7	HARMONOGRAM VÝZKUMU.....	44
13	VÝSLEDKY.....	45
13.1	ZPRACOVÁNÍ DOTAZNÍKŮ.....	45
	DISKUZE.....	55
	ZÁVĚR .....	57
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	58
	SEZNAM PŘÍLOH.....	61
	PŘÍLOHY.....	62
	ABSTRAKT	

## ÚVOD

Jak napovídá sám název bakalářské práce „Nezávislost dětí se sluchovým postižením ve vztahu k přípravě na budoucí povolání“ budeme se zabývat situací dospívající mládeže, která trpí tímto postižením. Cílem práce je zjistit možný rozdíl v preferencích školy a zaměstnání z pohledu dítěte a jeho rodiče. Budeme se zajímat o odlišnosti v odpovědích mezi dvojicí dítě – rodič. V jednom typu dvojice nosí dítě naslouchadlo, v druhém typu dítě slyší normálně.

Tuto skupinu rodičů s dětmi jsem si vybrala hned z několika důvodů. První důvod, který mě k výběru vedl byla láska k dětem. Láska k dětem bez ohledu na jejich stav, postižení, vlastnosti, věk nebo jakoukoli jinou vlastnost. Dalším důvodem byla i má touha věnovat se dětem i ve svém dalším životě. Ráda bych se jednou ve své profesi zabývala právě dětmi. Ještě sice úplně přesně nevím, jaký obor by to měl být, ale právě zaměřením na děti jsem si jistá.

Možná se ptáte, co mě vedlo k výběru dětí se sluchovým postižením. Témat jsem na výběr měla dostatek, ale žádné z nich nesplnilo moje očekávání. Chtěla jsem zpracovat téma, které mi bude blízké, a které bude pro čtenáře jistým přínosem.

Při rozhodování na jaké postižení se zaměřím jsem měla po krátké době jasno. Sluchové postižení jsem si vybrala, jelikož jej považuji za jedno z těžších a za jedno, o kterém se mluví velice málo. Podle mého názoru se o něm mluví málo, jelikož není na první pohled znatelné. Když se na veřejnosti setkáte s osobou se zrakovým postižením, většinou ji poznáte, ale pokud se setkáte s jedincem, který trpí sluchovým postižením, nemusíte jeho postižením poznat okamžitě. To byl také jeden z důvodů, proč jsem si zvolila skupinu dětí se sluchovým postižením.

Základ teoretických znalostí jsem čerpala z odborné literatury a z internetových zdrojů.

V teoretické části práce se seznámíme se základními pojmy handicapu, sluchového postižení, možnosti her a cvičení pro děti se sluchovým postižením, s kompenzačními pomůckami a mnoha dalšími důležitými informacemi.

V praktické části bych Vás poté ráda seznámila s výsledky výzkumu, který jsem prováděla osobně ve specializovaném zařízení v místě bydliště. Jednalo se o Plzeňskou unii neslyšících. Děti bez sluchového postižení a jejich rodiče jsem vyhledala ve svém okolí.

Dotazníkem jsem se snažila naplnit cíl práce, ve kterém jsem si za nejdůležitější bod určila zjištění rozdílů v preferenci střední školy a následného zaměstnání z pohledu dítěte s naslouchadlem a jeho rodiče a na druhé straně z pohledu zdravého dítěte a jeho rodiče. Přínosem této práce by pak mělo být zjištění, zda je rozdíl mezi názory dětí s a bez sluchového postižení a mezi názory rodičů těchto dětí.

# I Teoretická část

## 1 POSTIŽENÍ

Kvalitu života si každý z nás představuje určitě jinak. Jeden vidí kvalitní život jako obrázek plný peněz, jiný zase jako spokojenou rodinu. Tyto obrázky se liší stejně tak, jako se liší osobnost každého z nás.

Každý z nás se jistě v životě nejednou setkal s osobou, která byla postižená. Každý z nás její postižení vnímal jinak. A každý z nás si také jinak představoval situaci, kdyby se role obrátily.

Tak jako budou muset někdy menší děti přestat používat nadávku *ty si postiženej*, budou muset začít vnímat, že není postižení jako postižení. Postižení by se dalo definovat jako překážka, která jedinci brání vykonávat funkce a používat schopnosti, které jsou běžné. Jedná se o jakési znevýhodnění oproti většinové společnosti. V dnešní době lze pro postižení používat také název **handicap**.

Co je však v dnešní době víc než nutné, a pořád jsou případy, kdy se na to poněkud zapomíná, je pohlížet na jedince s postižením jako na osoby jako takové. Pořád jsou to na prvním místě lidé, jedinci, osoby, osobnosti, živé bytosti a mají svou důstojnost. Až po té jsou to lidé, jedinci, osoby, živé bytosti s postižením, kteří lidskou důstojnost mají stále.

Obor, který se zabývá postižením je **Speciální pedagogika**. Speciální pedagogika má ve smyslu postižení ještě další členění, a to na podobory, kterými se zabývá. Jsou to:

- **Psychopedie** – vzdělávání mentálně handicapovaných jedinců
- **Surdopedie** – obor zabývající se jedinci se sluchovými a komunikačními problémy
- **Tyflopedie** – práce s jedinci se zrakovým postižením
- **Etopedie** – obor zabývající jedinci obtížně vychovatelnými s poruchami chování
- **Logopedie** – práce s jedinci s poruchami řeči a komunikace.



Další obor, se kterým se v rámci Speciální pedagogiky můžeme ještě setkat, je Speciální pedagogika pro sociálně nebo společensky znevýhodněné jedince nebo rodiny. Do těchto skupin můžeme např. zařadit etnické menšiny, Romy atd.

Pro správné vnímání a porozumění postižení je potřeba si položit tři důležité otázky.

1. **Je handicap vrozený nebo získaný?**
2. **Jaký je rozsah postižení?**
3. **Jaký je druh postižení?**

## 2 HISTORIE PŘÍSTUPŮ K JEDINCŮM S HANDICAPEM

Každá společnost prochází během svého formování určitým vývojem. Stejně tak procházela česká společnost vývojem v přístupu k osobám s postižením. Jednalo se o určité fáze, které byly časově omezeny a vyústily v poslední fázi, která probíhá v současné době.

Níže uvádím jednotlivé fáze s časovým určením a stručným popisem.

1. **Fáze represivně lhostejná** – časově by se tato fáze dala zařadit do raného až středního starověku. Hlavním cílem společnosti bylo primární zachování rodu. Důraz se kladl na krásu člověka a jeho zdraví. V této době mohl otec rozhodovat, zda dítě bude žít či ne.
2. **Fáze výběrově utilitárních postojů** – tato fáze probíhá v raném středověku. Fáze by se dala označit za nejpřísnější k osobám s postižením. Jedinci, kteří byly handicapovaní, byli využíváni jako vhodná a hlavně levná pracovní síla a často byli v důsledku svého postižení zneužíváni.
3. **Fáze charitativních postojů** – fáze odehrávající se v pozdním středověku vyplývá z křesťanských myšlenek. Hlavní myšlenkou se stává láska k bližnímu. V tomto období se také prvně zřizují kláštery a nemocnice.

4. **Fáze humánně filantropická** – nacházíme se ve 14. až 16. století v době renesance. Díky výrazné postavě Jana Amose Komenského se do středu zájmu dostává člověk a jeho bytí. Je nutné si uvědomit, že lidé s postižením mají stejnou lidskou důstojnost jako osoby bez postižení. V této době také dochází k prvnímu velkému rozmachu institucí, které se zabývají vzděláváním a výchovou.
5. **Fáze altruisticko segregáční** – nacházíme se mezi 17. a 19. stoletím. „Roku 1913 je založen Jedličkův ústav“<sup>1</sup>. V této fázi dochází k jistému rozporu mezi zachováním lidské důstojnosti a umisťováním osob s postižením do speciálních zařízení.
6. **Fáze rehabilitačně emancipovaných postojů** – časově se dostáváme do 19. a 20. století. V tomto období se prvně setkáváme s pojmem Welfare state – Sociální stát. Díky tomu se rozvíjí systém sociálních péče a služeb. Důraz je kladen na rehabilitaci, výchovu a vzdělání.
7. **Fáze preventivně integrační** – tuto fázi můžeme zařadit na konec 20. a začátek 21. století. Tato fáze je charakteristická svobodným rozhodnutím jedince s postižením. Důraz je kladen na jednotlivá práva každé osoby. Jedinec s postižením má možnost rehabilitace, která vede k jeho rozvoji.

### 3 SLUCHOVÉHO POSTIŽENÍ

„Vrozená ztráta sluchu, přesto že není tak viditelná jako vrozená ztráta zraku, má pro rozvoj člověka velmi vážné následky.“<sup>2</sup>

Sluchovým postižením se zabývá podobor Speciální pedagogiky nazývaný **SURDOPEDIE**.

Surdopedie se zabývá výchovou, vzděláváním a rozvojem jedince se sluchovým postižením. Snaží se také o co nejplnější začlenění do společnosti.

---

<sup>1</sup> JUS.CZ. *Historie*

<sup>2</sup> PULDA, M., LEJSKA, M. *Jak žít se sluchovou vadou*. S. 18.

„Surdopedie byla až do r. 1983 studována a přednášena jako součást logopedie.“<sup>3</sup>

Sluchové postižení je možno rozdělit hned z několika možných úhlů. Lze jej dělit podle doby vzniku, podle místa poškození nebo podle stupně poškození sluchu.

„Sluchové, nebo také zvukové vnímání probíhá pomocí sluchového orgánu.“<sup>4</sup> Příjem zvuku je psychický proces začínající okamžikem, kdy zvuk vzbudí naši pozornost. Jedná se o aktivní psychický projev. Jeho další fází je uvědomění si zvuku. Dále následuje zpracování rozumové a emocionální. Konečnou fází je popud k vnější reakci, neboli k reakci, která je vyvolána právě daným zvukem.

## 4 FONIATRIE

„Foniatická onemocnění postihují interindividuální styk a dorozumívání. Jejich společnou charakteristikou je dalekosáhlý společenský a psychický dopad. Jde často o onemocnění protahovaná, mnohdy s funkční nástavbou, vyžadující dlouhodobou komplexní léčebně – rehabilitační péči. Na této péči, jejímž cílem je uzdravení nebo zlepšení stavu nemocného event. nacvičení náhradní funkce a resocializace nemocného se musí podílet celý tým pracovníků – foniatr, klinický logoped a klinický psycholog, zdravotní sestra, technik, rehabilitační sestra, sociální pracovník.“<sup>5</sup>

„Foniatrie je nástavbový obor ušního, nosního a krčního (UNK) lékařství, který se věnuje fyziologii a patofyziologii, řeší klinickou problematiku, diagnostiku, léčbu a léčebnou rehabilitaci poruch řeči, hlasu a vad sluchu, funkcí, které tvoří fyziologický základ dorozumívacího procesu. Vychází ze základních vyšetřovacích metod UNK, stále více se však uplatňují vlastní foniatické

---

<sup>3</sup> PULDA, M. *Surdopedie se zaměřením na raný a předškolní věk*, s. 5.

<sup>4</sup> PULDA, M. *Surdopedie se zaměřením na raný a předškolní věk*, s. 8.

<sup>5</sup> NOVÁK, A. *Foniatrie*, s. 1.

vyšetřovací metody a metody přejaté z jiných hraničních oborů, adaptované pro potřeby foniatrie – např. neurologie a psychiatrie, z nelékařských oborů – z lingvistiky, psychologie, z technických oborů, pak především z akustiky (definice foniatrie podle koncepce UNK a nastavbových oborů foniatrie a dětské UNK MZSVCSR – prosinec 1988).“<sup>6</sup>

#### **4.1 Foniatrické vyšetření**

„Foniatrické vyšetření začíná zevrubnou anamnézou. U dětí je anamnéza zaměřena mimo jiné na podrobné údaje pre – peri - a postnatální. Je třeba ověřit podrobně průběh těhotenství, okolnosti porodu – porodní hmotnost, donošenost nebo přenošenost, asfyxií, novorozeneckou žloutenku. Anamnestické údaje v tomto směru doplníme z pediatrické dokumentace. Při sledování postnatálního vývoje jsou důležitá nejen prodělaná onemocnění, ale snažíme se získat podrobné údaje o psychomotorickém vývoji – zvedání hlavy, obracení na břicho, posazování se, postavení se, první kroky. Ověřujeme si, od kdy dítě začalo udržovat čistotu ve dne i v noci, samostatně pít, jíst. Velmi pečlivě pátráme po reakcích na různé podněty, především na zvukové – reakce na zvukové hračky, cinkání lžičky, oslovení, reakce na zvuky z okolí, jak snadno se zvuky z okolí probudí ze spánku. Zjišťujeme, jak se vyvíjela řeč, od kdy a jak si dítě broukalo, kdy napodobilo první slova, kdy samo označilo stejným zvukem osobu nebo předmět, kdy spojilo dvě nebo tři slova. Ověřujeme si, zda a od kdy dítě rozumí jednoduchým výzvám, jakým způsobem se snažilo a snaží dorozumět s okolím.

Během anamnestického vyšetření sledujeme chování dítěte, jeho hlasový nebo mluvní projev, jakým způsobem se podařilo sestře, která při vyšetření spolupracuje, dítě upoutat – obrázky, hračkami.

U dospělých provádíme anamnestické vyšetření, pokud možnost v přísném soukromí, řadu informací nechce nemocný sdělovat před širším okolím, ani zdravotní sestrou.

---

<sup>6</sup> NOVÁK, A. *Foniatrie*, s. 1.

Vždy věnujeme velkou pozornost sociální anamnéze. Nejde jen o sociální podmínky, musíme si udělat obraz o tom, jak rodina bude s námi ochotna spolupracovat nebo jaké jsou možnosti pro spolupráci, musíme si udělat představu o tom, jaký postoj má rodina k onemocnění dítěte.

O tom jaký postoj má okolí k onemocnění pacienta musíme mít jasno i u dospělých – musíme znát postoj rodiny, spolupracovníků. Je to důležité vzhledem k sociální integraci nemocného, jehož poruchu nebo vadu se nemusí podařit odstranit zcela.

Anamnestické vyšetření nikdy nenahrazujeme dotazníkem, anamnestický rozhovor má sám o sobě již terapeutický charakter. Musíme si být vědomi toho, že anamnestické údaje budeme v průběhu léčby doplňovat. Řada nemocných až po delším kontaktu s terapeutem uvede některé podrobnosti onemocnění, které zpočátku zatajuje. Anamnestické údaje doplňuje celý terapeutický tým – foniatr, klinický logoped, klinický psycholog i zdravotní sestra.“<sup>7</sup>

#### **4.2 Vyšetření sluchu**

„Vyšetření sluchové funkce u dětí má oproti vyšetření u dospělých osob své specifické rysy. U novorozenců sledujeme, zda zvukové podráždění vyvolá nepodmíněné reflexy – reflex pupilární, aupalpebrální, úlevkovou reakci – reflex Moroův. Jako zvukové podněty používáme zvuky, které jsou dětem blízké, nejčastěji zvuky hraček, píšťaly, pískací panenky, zvonkohru, chřastítka, řehtačky, trubky. Při vyšetření třeba dávat bedlivý pozor, aby vyšetřující a zdroj zvuku nebyli v zorném poli dítěte. Dochází tak často k falešně pozitivním reakcím.

Kromě nepodmíněných reflexů můžeme u dětí nacvičit podmíněné reflexy na zvukové podněty. Nejčastější reakcí tohoto typu, kterou není třeba ani nacvičovat, je cinkání lžičky o hrneček.

Pro tato orientační vyšetření sluchu u dětí od novorozeneckého období až do věku 3.00 – 3.06 roků jsou dnes používány tzv. reaktometry nejrůznějších druhů. Vyvolávají reakci na zvukový podnět, který je přesněji definován

---

<sup>7</sup> NOVÁK, A. *Foniatrie*, s. 1.

v intenzitě a frekvenci. Vyšetření rozumění konverzační řeči a šepotu u dětí ve věku 3.00 a více nelze provádět jako u dospělých. Jednoduchými otázkami se tážeme po předmětech v okolí, částech těla nebo předmětech na obrázcích. Sledujeme i reakci na oslovení. U dobře spolupracujících dětí lze již ve čtyřech letech provést i základní zkoušku ladičkami – zkoušku Rinneho a Weberovu.“<sup>8</sup>

## 5 PORUCHY A VADY SLUCHU

„Do oblasti foniatrie spadají takové poruchy a vady sluchu, které působí svému nositeli komunikační obtíže. Sluchová vada, je definovaná jako stav trvalý, bez tendence ke zlepšení. Komunikační potíže, které sluchová vada působí u dětí a dospělých, jsou naprosto odlišné. Těžká sluchová vada u dětí – hluchota ať vzniklá prenatálně nebo perinatálně vede k tomu, že bez speciální rehabilitace a výchovy nedojde u dětí k rozvoji řeči.

Úkolem foniatra je včasné zachycení sluchových vad a jejich adekvátní komplexní rehabilitace. Podle současně platných pokynů je dětská populace rozdělena na děti rizikové s vysokým rizikem výskytu sluchové vady nebo poruchy řeči a normální zdravou populaci. Včasný záchyt sluchové vady je nesmírně důležité z hlediska výsledků rehabilitace.

Vrozené sluchové vady mohou postihnout převodní systém středoušní, zevní zvukovod a boltec. Většina vrozených sluchových vad však postihuje vnitřní ucho méně často sluchový nerv.

Stejný dopad jako vrozené sluchové vady mají i získané sluchové vady, ať již vzniknou perinatálně nebo postnatálně.

Nedoslýchavost v dětském věku může být jak převodního typu (záněty tuby Eustachovy, serózní otitis, následky zánětů středoušních), tak nitroušních. Nedoslýchavost převodního typu je často podceňována a není jí věnována dostatečná pozornost. Je však bezpečně prokázáno, že i lehká převodní nedoslýchavost, i když neovlivní vývoj řeči, může být zdrojem lingvistických

---

<sup>8</sup> NOVÁK, A. *Foniatrie*, s. 11.

potíží ve školním věku. Navíc je třeba mít na paměti, že většina převodních nedoslýchavostí u dětí je způsobena špatnou funkcí Eustachovi tuby. Lehké záněty nosohltanu vedou často k výraznému zhoršení převodní nedoslýchavosti. To má za následek ztrátu dobrého kontaktu ve škole, zhoršení komunikačních schopností dítěte a ve svých důsledcích může vést i ke zhoršení školního prospěchu. Je třeba proto jakékoliv nedoslýchavosti převodního typu u dětí věnovat zvýšenou pozornost.

Nitroušní nedoslýchavost v tomto období je nejčastěji původu heredodegenerativního, po podání ototoxických preparátů nebo postinfekční.

Jednostranná hluchota jakéhokoliv původu není často diagnostikována a ani okolí si jí nevšimne. Nejčastější příčinou je parotitis. Vada je obvykle diagnostikována až u větších dětí, když si okolí nevšimne, že dítě nereaguje v situaci, kdy má jedno ucho zakryto. Vada nepůsobí potíže při rozumění řeči, je však ztráta směrového slyšení.

K náhlému ohluchnutí u dětí dochází nejčastěji při meningoencefalitidě, méně často po úrazu nebo cévní příhodě nitroušní. Dojde-li k ohluchnutí v době, ještě než dítě ovládá schopnost čtení, i přes velmi intenzivní rehabilitaci dochází ke změnám na řeči. Mění se melodické a dynamické faktory řeči. Dochází však i ke změnám jazykovým, slovní zásoba se nevytváří tak rychle, nerozvíjejí se schopnosti vytváření gramatické a syntaktické struktury vět. Řeč může nabýt postupně až charakteru řeči neslyšících dětí.<sup>9</sup>

## 5.1 Rozdělení sluchového postižení

Doba vzniku se může rozdělit na postižení **vrozené**, **získané** nebo **dědičné**. S vrozeným postižením se dítě již narodí. Často k tomuto postižení dochází, když je matka v těhotenství vystavena infekci. „Nejčastější infekcí jsou zarděnky nebo infekce cytomegalovirem. Infekce cytomegalovirem je těhotných žen poměrně častá.“<sup>10</sup> Získané postižení se může projevit např. jako následek

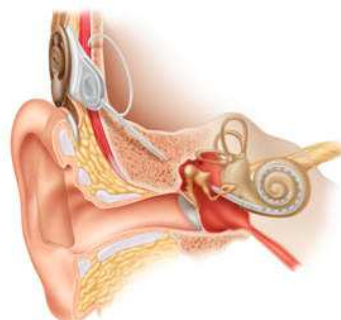
---

<sup>9</sup> NOVÁK, A. *Foniatric*, s. 64.

<sup>10</sup> FREEMAN, M., GARBIN, C., BOESE, R. *Tvé dítě neslyší?*, s. 71.

nemoci (např. meningitida) nebo úrazu a dědičné postižení lze získat díky genetické výbavě.

Místo poškození sluchu lze rozlišit na **převodní**, **percepční** nebo **kombinované**. Převodní postižení se týká sluchového orgánu, který převádí zvuk. Percepční postižení se týká poslechu zvuku a kombinované postižení je souhrnou obou postižení.



Obrázek sluchového orgánu

## 5.2 Typy sluchového postižení

Stupně poškození sluchu se mohou dělit na **lehkou**, **střední** a **těžkou nedoslýchavost**. Dále pak může být jedinec **neslyšící** nebo se **zbytky sluchu**.

Poškození sluchu lze rozlišit ještě podrobněji podle počtu decibelů.

- Normální sluch – **0 až 25 dB**
- Lehká nedoslýchavost – **26 až 40 dB**
- Střední nedoslýchavost – **41 až 55 dB**
- Středně těžká nedoslýchavost – **56 až 70 dB**
- Těžká nedoslýchavost – **71 až 90 dB**
- Velmi těžká nedoslýchavost – **91 až více dB**



## 6 MOŽNOSTI KOMPENZACE POSTIŽENÍ

Pro osoby trpící postižením můžeme také zvolit vhodné postupy, které jim život usnadní.

Jedná se o kompenzaci, reedukaci a rehabilitaci.

**KOMPENZACE** – jedná se o postup nahrazení jedné funkce funkcí náhradní. Jako příklad lze uvést znakovou řeč.

**REEDUKACE** – znovunaučení nebo znovuoobnovení určité funkce. Jako příklad lze uvést dítě se zbytky sluchu se musí naučit používat i to málo, co mu ze sluchu zbylo.

**REHABILITACE** – postup při kterém se nezaměřujeme pouze na nápravu fyzickou, ale snažíme se rozvíjet zbytky schopností a funkcí.

### 6.1 Rehabilitace

Rehabilitace se jako celek skládá ze čtyř částí. Pro úspěšnou celkovou rehabilitaci je potřeba soustředit se na všechny složky a všem jim věnovat stejnou pozornost.

#### 1. Rehabilitace léčebná

- a) Probíhá ve zdravotním zařízení.
- b) Snaží se o zmírnění nebo odstranění postižení.
- c) Ke klientům se v zařízení přistupuje individuálně.

#### 2. Rehabilitace sociální

- a) Probíhá např. v zařízeních Ministerstva práce a sociálních věcí, v občanských sdruženích nebo neziskových organizacích.
- b) Napomáhá sociálnímu rozvoji jedince .
- c) Zabývá se integrací jedince do společnosti.

#### 3. Rehabilitace pracovní

- a) Probíhá např. v zařízeních Ministerstva práce a sociálních věcí, na Úřadech práce, ve školících a rekvalifikačních kurzech.
- b) Zaměřuje se na jedince, kteří v závislosti na věk a postižení mohou pracovat.
- c) Snaží se o další rozvoj dovedností, které byly jedinci vlastní.

- d) Podporuje získávání nových zkušeností nebo znalostí, které budou moci být využity v budoucnu.

**4. Rehabilitace pedagogická** se používá ve všech výše zmíněných složkách.

## 7 SLUCHADLA A KOCHLEÁRNÍ IMPLANTÁTY

### 7.1 Sluchadla

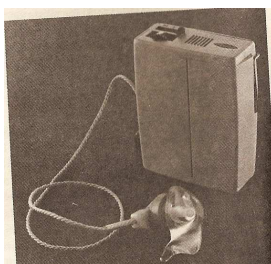
„**Sluchadlo je miniaturní elektronický zesilovač zvuku.** Zvuky z okolí zachycuje mikrofon sluchadla, zesilovačem jsou zesíleny a poté upraveny takzvanými filtry podle konkrétní sluchové vady. Zesílený a upravený zvuk je přiveden do reproduktoru, jehož výstup je přímo v zevním zvukovodu.“<sup>11</sup>

### 7.2 Typy sluchadel podle konstrukce

Dostupná sluchadla lze rozdělit na **kapesní, závěsná, brýlová, boltcová, zvukovodová** a **kanálová**.

„**Kapesní sluchadla** mají elektrické části a napájecí zdroj (tužková baterie) uloženy do krabičky, ze které je zvuk veden drátkem do reproduktoru, zakončeného ušní vložkou (tvarovkou), umístěnou do zevního zvukovodu.“<sup>12</sup>

V minulosti byl tento typ sluchadel nejvyhledávanější, v dnešní době je tomu naopak. „Dnes tvoří již jen méně než 1% vyráběných sluchadel.“<sup>13</sup>



Kapesní sluchadlo<sup>14</sup>

<sup>11</sup> Světlík, M. *Postižení sluchu*. S. 25.

<sup>12</sup> Světlík, M. *Postižení sluchu*. S. 25.

<sup>13</sup> Světlík, M. *Postižení sluchu*. S. 26.

<sup>14</sup> Hrubý, J., Pícka, J., Sedlák, S. *Technická příručka pro sluchově postižené*. S. 32.

V 60. letech 20. století se na našem trhu objevil další typ sluchadla. Jednalo se o **sluchadlo závěsné**.

„Mikrofon, elektronika, reproduktor i baterie jsou vestavěny do malého pouzdra, umístěného za uchem. Zvuk je ze sluchadla do zevního zvukovodu přiváděn pomocí tenké silikonové trubičky zakončené opět, podobně jako u kapesního sluchadla, ušní vložkou.“<sup>15</sup>



Obrázek <sup>16</sup>

Velký přínos pro neslyšící přinesly **sluchadla boltcová**. „Znamenala další zmenšení oproti závěsným. Jejich velkým přínosem z akustického hlediska je pak to, že mikrofon je u nich uprostřed ušního boltce, tedy na stejném místě, kam jsou díky tvaru boltce i u normálně slyšících lidí soustředovány přicházející zvuky.“<sup>17</sup>



Obrázek <sup>18</sup>

<sup>15</sup> Světlík, M. *Postižení sluchu*. S. 26.

<sup>16</sup> SLA.CZ. *Sluchadlová akustika*.

<sup>17</sup> Světlík, M. *Postižení sluchu*. S. 26.

<sup>18</sup> HLASCENTRUM.CZ *Sluchadla*.

### 7.3 Typy sluchadel dle možnosti zpracování zvuku

Podle toho, jak do sluchadla zvuk přichází, se sluchadla dělí na **analogová** a **digitální**.

„Klasická (analogová) sluchadla pracují tak, že mikrofon přemění mechanické kmitání zvuku na elektrický signál. Časový průběh tohoto signálu je obdobný (analogický) průběhu zvuku na vstupu do mikrofonu. Elektrický signál je ve sluchadle zesílen a upraven, ale na výstupu je stále obdobou původního příchozího zvuku.“<sup>19</sup>

**Cena analogových sluchadel se pohybuje v rozmezí 4 000 – 8 000 Kč.**

„Digitální zpracování zvuku je samozřejmě mnohem čistší než analogové, nevznikají prakticky žádné vedlejší rušivé produkty – šumy. Rozdíl při poslechu je podobný jako mezi klasickou vinylovou gramofonovou deskou a kompaktním diskem. Tato sluchadla také mohou sama změřit audiogram a poté přizpůsobit zpracování zvukového podnětu aktuálním potřebám uživatele.“<sup>20</sup>

**Cena digitálních sluchadel se pohybuje od 18 000 Kč.**

### 7.4 Přidělování a úhrada sluchadel

„Vlastní výběr a nastavení sluchadla ve většině případů provádí vyškolený lékař, který k této činnosti získal po absolvování zkoušek atest. Jedná se vždy o otolaryngologa či foniatra.“<sup>21</sup>

**Nárok na úhradu sluchadla má každý pacient.** Záležitosti ohledně výplaty příspěvku vyřizuje lékař, který předepsání sluchadla doporučil. „Výše úhrady je závislá na stupni sluchové poruchy, pohybuje se **v rozpětí 2 700 – 5 100 Kč**, pojišťovna ji ovšem vyplatí každému pacientovi vždy pouze jedenkrát za 5 let.“<sup>22</sup>

---

<sup>19</sup> Světlík, M. *Postižení sluchu*. S. 27.

<sup>20</sup> Světlík, M. *Postižení sluchu*. S. 28.

<sup>21</sup> Světlík, M. *Postižení sluchu*. S. 31.

<sup>22</sup> Světlík, M. *Postižení sluchu*. S. 32

„**Záruka** na sluchadla se pohybuje **mezi 12 – 24 měsíci** dle výrobce, některé firmy zákazníkovi též umožňují sluchadlo ve zkušební době (obvykle 1 – 2 týdny) vrátit, pokud mu nevyhovuje.“<sup>23</sup>

### **7.5 Kochleární implantát**

V některých případech je možné vrátit sluch pacientovi pomocí kochleárního implantátu. „Jedná se o proces, kdy je do vnitřního ucha zavedena elektroda, kterou jsou stimulovány zbylé smyslové buňky. Do elektrody je přiváděn elektrický impulz z tzv. řečového procesoru, který analyzuje okolní zvuky a převádí je podobně jako digitální sluchadlo na elektrické impulzy.“<sup>24</sup>

„**Cena neuroprotézy se pohybuje okolo 750 tisíc Kč** a u vhodných pacientů ji hradí po schválení implantační komisí zdravotní pojišťovny. V současné době existují v České republice dvě centra, zabývající se touto problematikou. Dospělí pacienti jsou soustředěni na ORL klinice 1. LF UK, děti na ORL klinice 2. LF UK, obě pracoviště sídlí ve Fakultní nemocnici Motol v Praze. Implantovány jsou u nás zatím výhradně australské protézy Nucleus, **počet operovaných pacientů v obou centrech přesáhl celkově 150.**“<sup>25</sup>

## **8 INTEGRACE**

U jedinců s postižením je velice důležitá integrace do společnosti. „Integrace je proces sjednocení prvků a činností v nový celostní systém se specifickými cíli“<sup>26</sup>.

Každá integrace, ať už probíhá v jakékoliv společnosti má několik společných vlastností. Jedná se o proces velice dynamický, který může ovlivnit několik oblastí života. Výsledek integrace má pak vliv na celé okolí a na celou společnost.

---

<sup>23</sup> Světlík, M. *Postižení sluchu*. S. 32

<sup>24</sup> Světlík, M. *Postižení sluchu*. S. 51.

<sup>25</sup> Světlík, M. *Postižení sluchu*. S. 52.

<sup>26</sup> Kol. autorů. *Ilustrovaný encyklopedický slovník*, s. 940.

U jedinců s postižením je velice důležitá pedagogická integrace. V pedagogické integraci je potřeba dodržovat pravidla, která pak povedou k úspěšnému začlenění.

### **Kritéria úspěšnosti pedagogické integrace:**

- Od 3. roku života je pro dítě velice důležité vytvářet si vztahy se svými vrstevníky. Je proto nutné předem zjistit, zda dítě s handicapem dokáže bez problému navázat nové kontakty.
- Pěstování pedagogických autorit má také svůj význam. Pedagog ve třídě s dětmi bez a s postižením by měl zvládnout vytvořit stejné podmínky, tak aby jedna skupina dětí nebyla protěžována.

Pedagogická integrace se také dělí na čtyři různé typy podle zařazení do vzdělávacího zařízení.

1. **Plná integrace** – dítě navštěvuje kmenovou školu.
2. **Polointegrace** – při klasickém typu školy je zřízena speciální třída pro děti s postižením.
3. **Střídavá integrace** – dítě stráví část školního roku ve speciálním zařízení a druhou část v kmenové škole.
4. **Obrácená integrace** – do speciální třídy pro děti s postižením chodí i omezený počet dětí bez postižení.

### **8.1 Zařazování dětí se sluchovým postižením do škol**

„Sluchově postižené děti (s těžkými sluchovými vadami) potřebují většinou výchovu ve speciální škole. Tyto školy jsou děleny na ZŠ pro neslyšící, ZŠ pro děti se zbytky sluchu, ZŠ pro nedoslýchavé a gymnázium pro sluchově postiženou mládež. Tato školská zařízení mají i mateřské školy. Kromě základních škol existují ještě zvláštní školy stejného typu. Výuka na školách pro děti se zbytky sluchu a neslyšící děti probíhá podle stejných upravených osnov, na školách pro nedoslýchavé podle osnov ZŠ.“<sup>27</sup>

---

<sup>27</sup> Novák, A. *Foniatrie*. s. 69.

„Neslyšící mají právo na vzdělání ve znakové řeči (ve vlastním znakovém jazyce a ve znakové češtině) podle zákona 155/1998 Sb. ze dne 11. června 1998 o znakové řeči a o změně dalších zákonů.“<sup>28</sup>

## **8.2 Vzdělávání a pracovní uplatnění osob se sluchovým postižením**

„Profesní orientace je dlouhodobé programované a systematické vedení jedinců ve školním věku při jejich začleňování do pracovního procesu. Volba povolání a následná profesní příprava je základním životním úkolem a nevyhnutelnou povinností dospívající mládeže.“<sup>29</sup>

„Na začátku pubescence je profesní volba předmětem fantazie. Neváže se na schopnosti ani na požadavky profese, dominuje přání („čím chci být“). Postupně se toto přání srovnává se skutečností a volba povolání se reálně přibližuje.“<sup>30</sup>

„Možnost pracovního uplatnění neslyšících je mnohem širší nežli u nevidomých. Prakticky ve všech profesích, kde nemusejí komunikovat s cizími lidmi a kde jsou spolupracovníci vstřícní a ochotní přijmout jejich komunikační možnosti. Je to tedy řada řemeslných prací, ale také účetní a jiné druhy kancelářské a odborné práce, při níž se pracuje spíše s počítačem a papíry nežli s lidmi. Problémem bývá spíše vyučení a absolvování odborné školy, protože řada učitelů a mistrů v běžných zařízeních nemá trpělivost překonávat komunikační překážky.“<sup>31</sup>

## **8.3 Odborné učiliště a Praktická škola, Plzeň**

Jedním z mála školských zařízení, které se specializuje také na vzdělání sluchově postižených v Plzni je Odborné učiliště a Praktická škola. Škola byla založena 1. 2. 1984.

---

<sup>28</sup> KVĚTOŇOVÁ, L. *Vysokoškolské studium se zajištěním speciálně-pedagogických potřeb*. s. 43.

<sup>29</sup> Vašutová, M. *Pedagogické a psychologické problémy dětství a dospívání*. s. 80.

<sup>30</sup> Tamtéž. s. 80.

<sup>31</sup> Votava, J. a kol. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. s. 189.

„Nabízíme žákům, kteří ukončili základní praktickou nebo základní školu (i v nižším ročníku), možnost vyučit se v poměrně atraktivních dvouletých a tříletých učebních oborech. Naše zařízení má integrující charakter, přijímáme ke studiu i žáky se specifickými i nespecifickými poruchami učení, s opožděným mentálním vývojem, LMD, se zdravotním oslabením nebo postižením, s více vadami, se změněnou pracovní schopností. Výuku zajišťují vesměs pedagogové se speciálním vzděláním ve třídách maximálně se 14 žáky, odborný výcvik a praktická cvičení pak učitelé odborného výcviku ve skupinách maximálně po 8 žácích. Ve všech činnostech je brán zřetel na různost postižení a úroveň dovednosti jednotlivých žáků. Ve výuce i hodnocení je kladen důraz na individuální přístup k nim. Těžiště přípravy pro jejich povolání je v odbornosti – žáci studují odborné předměty daného oboru. Výuka a odborný výcvik se střídají po týdnu – přímo v areálu nebo na pracovištích v Plzni.“<sup>32</sup>

Na škole je možno nastoupit na následující obory:

- Elektrotechnické a strojně montážní práce
- Zámečnické práce a údržba
- Šití prádla
- Zahradnické práce
- Práce ve zdravotnických a sociálních zařízeních – provozní práce
- Kuchařské práce
- Obuvnické práce

## **9 RODINA S DÍTĚTEM S HANDICAPEM**

Pokud bychom se zeptali kteréhokoli rodiče, jak mu dítě změnilo život, odpovědělo by nám, že radikálně.

Pokud se jedná o dítě s postižením, bývají tyto změny ještě radikálnější a někdy i změny s negativními následky. Tyto následky se týkají jak rodičů a dítěte, tak i širší rodiny a okolí.

---

<sup>32</sup> OUPLZEN.CZ *Současné možnosti studia.*



Rodiče, kterým se narodí dítě s postižením, se musejí naučit jak s ním zacházet, jak jej vychovávat. Musejí mu přizpůsobit vlastní styl života, způsob bydlení a mnoho dalších věcí.

Mnoho rodičů by také ocenilo, pokud by jim byla poskytnuta tzv. prvotní podpora. Jednalo by se o jakýsi institut, který by rodičům pomohl překonat první problémy, který by jim pomohl s některými věcmi.

Tato jakási včasná podpora by se odehrávala přímo v domácnosti a rodinu by nijak finančně nezatížila.

Rodina s dítětem s postižením se musí vyrovnávat s větším počtem problémů a starostí, než rodina se zdravým dítětem. Pokud se s postižením dítěte vyrovnají rodiče, je potřeba aby pochopení našli i u rodiny širší. Dále je velice důležité, aby se pochopení projevilo i např. u známých, přátel, zaměstnavatele. Rodina s dítětem s postižením se často může dostat do izolace. Naše společnost totiž ještě není dostatečně připravená na chvíli, kdy při pohledu do kočárku nenajde „normální“ dítě.

Velice důležitý bod pro identifikaci s rolí rodiče dítěte s postižením je dostatek informací z oblasti zdravotnictví. Rodičům by měly být poskytnuty informace, jak se o dítě starat, jak s ním např. doma rehabilitovat bez přítomnosti zdravotnického personálu, jak dávkovat léky nebo jak se chovat při silnějších projevech postižení.

Znalost, kterou si rodiče musí osvojit sami bez pomoci, je znalost sociální sféry. Na jaké dávky mají rodiče dítěte s postižením nárok se bohužel nikde nedozvědí.

Velice důležité je také poučení rodičů ve smyslu speciální pedagogiky. Nejedná se pouze o spolupráci s pedagogem školského zařízení, které dítě navštěvuje, ale také osvojení některých pravidel, tak aby i rodič samotný mohl napomoci správnému rozvoji dítěte. V minulých letech se totiž vyskytovaly pouze dvě možnosti, jak dítě s postižením vychovávat. První možnost byla, že dítě bylo vychováváno především matkou v domácnosti. To je sice také velice důležité, ale někdy přehnaná péče matky může dítěti uškodit. Druhou možností byla výuka

ve speciálním zařízení, které dítě navštěvovalo. Tam výuka probíhala správně, avšak rodiče nemohly znát průběh detailně.

Rodiče by měli v dítěti rozvíjet touhu překonávat překážky, se kterými se bude setkávat celý život. Měli by se zaměřit na kvalitní rozvoj osobnosti dítěte. Oba rodiče, pokud jsou v rodině oba, by měli k dítěti mít láskyplný přístup. Tím, že bude dítě milováno, bude pro něj jeho postižení snesitelnější. Nejdůležitější pocit lásky je pro dítě v období prvního roku, kdy se vytváří tzv. bazální důvěra. Na dítě by měli mít rodiče také přiměřené nároky. Dítě by se nemělo přetěžovat, ale zároveň by se mu v nárocích nemělo ustupovat.

„V Teplicích existuje Dětská lázeňská léčebna pro děti s DMO, jejíž primář MUDr. Z. Novotný zřídil pro tento účel již před lety v léčebném domě Erben pobytovou léčbu pro rodiče (prarodiče) s dětmi s postižením v předškolním věku. Rodiče jsou přítomni všem terapiím, včetně ergoterapie, muzikoterapie a práce v mateřské škole. Dále absolvují množství potřebných přednášek z oboru zdravotnictví, sociálně právního minima, pedagogiky a psychologie.“<sup>33</sup>

Velice důležitou kapitolou při osvojování chování a výchovy dítěte s postižením je fakt, zda jsou rodiče dva, nebo zda je matka samoživitelka, ať už z jakéhokoli důvodu. Matka s otcem dítěte nemusí být sezdána, nemusí spolu sdílet společnou domácnost, otec se k otcovství nemusí hlásit. S těmito a jistě s mnoha dalšími důvody se některé matky v současné době jistě zabývají. Pokud pomíneme tato fakta a rodiče nejsou pouze sezdáni, řeší i tak velice závažné problémy.

### **9.1 Proces akceptace postižení**

Rodina vychovávající dítě s postižením prochází procesem akceptace postižení svého dítěte. Tyto fáze byly popsány několika autory. Všichni autoři (např. autorky Vágnerová, Rossová, Prevendárová) se však shodují na třech základních fázích.

---

<sup>33</sup> SVOBODOVÁ, J. *Speciální pedagogika*, s. 28.

1. **ŠOK** – v této fázi se rodič poprvé setkává s informací, že jeho dítě je nebo bude postižené. Pro rodiče, kteří to nezažili, se zřejmě jedná o nepředstavitelnou situaci. Někteří rodiče tuto situaci řeší totálním popřením a snaží se postižení nevnímat.
2. **AKCEPTACE** – po počátečních depresích, propadání apatii a v krajních případech i agresi se rodič postupně začíná vyrovnávat s nastalou situací. Pokud rodiče přijmou odbornou pomoc, měli by vyhledat odborníka z řad sociální práce. V některých případech dochází při sezeních se sociálním pracovníkem k hádkám a obviňování mezi rodiči. Často pak tyto konflikty mohou končit rozchodem rodičů a matky poté zůstávají s dítětem samy.
3. **ADAPTACE** – jedná se o jakousi reorganizační fázi. Rodina pomalu přijímá situaci a začíná si uvědomovat, že postižení dítěte bude mít dopad na celou rodinu. Dopad na sociální, emoční, finanční a další mnohé stránky rodiny.

Pokud se rodiče alespoň částečně vyrovnají s postižením dítěte dle výše uvedeného modelu, nic jim nebrání v cestě vychovat z dítěte osobitého člověka.

Pokud se však rodiče s postižením dítěte nevyrovnají, ať už z jakéhokoli důvodu, může nastat situace, která ohrozí nejen rodinu, ale i zdravý vývoj dítěte. U rodičů se tak můžou projevit tzv. **maladaptací varianty**. Jedná se o projevy nepřiměřené situaci. Rodiče si mezi sebou mohou začít postižení dítěte vyčítat, dost často se také může vyskytnout agresivita nebo odchod jednoho z partnerů.

Další možnou neadekvátní reakcí rodiče na dítě s postižením může být **fixace**. Rodič se na dítě nepřiměřeně zaměří a dítě se tak se svým postižením vyrovnává ještě hůře.

## 9.2 Fixace

Fixace může mít následující podoby:

- a) **Výchova hyperprotektivní** – k této výchově se zpravidla uchylují matky dítěte. Jedná se o rychlý vývoj ochranného pudu vůči dítěti.

Za důvody tohoto chování lze považovat výčitky matky, že postižení dítěte způsobila sama, např. nevhodným chováním v těhotenství.

b) **Přístup perfekcionista** – přístup zcela nevhodný. Rodiče postižení dítěte naprosto odmítají a k dítěti se chovají jako by žádné postižení nemělo. Očekávají od něj dobré výsledky ve škole, vedou jej ke sportu atd. V některých případech se můžou u dítěte, po takovémto přístupu, objevit somatické problémy.

c) **Přístup odmítavý** – tento přístup se ještě dále dělí na **zjevný** a **skrytý**. **Zjevný odmítavý přístup** se projevuje odmítnutím dítěte. Rodič se o dítě nechce starat a ve většině případů jej odkládá do ústavu.

**Skrytý odmítavý přístup** se pak vyznačuje tím, že rodič se u dítěte zaměří pouze na uspokojení biologických potřeb (strava, pití atd.), ale potřeby psychologické naprosto ignoruje. U dítěte se pak těžko rozvíjejí podněty na okolní společnost. Dítě, u které jsou zanedbávány psychologické potřeby, je potom snadným terčem týrání nebo zneužívání.

Na správný vývoj dítěte má také velký vliv vztah rodičů. Klidný a pohodový vztah mezi rodiči má na dítě velice pozitivní dopad. Pokud je však dítě svědkem hádek, křiku a neshod rodičů je dopad téměř katastrofický. U dítěte dochází k těžké citové deprivaci a do budoucího života si nese stejné vzorce, jaké viděl ve své vlastní rodině.

### 9.3 Výchovné požadavky

„Specifické výchovné požadavky vznikají v souvislosti s postižením sluchu. Podstatnou stránkou výchovného působení se stává rozvíjení řeči a komunikačních schopností dítěte. S. Mašura v titulu Pedagogická audiologie (1983) shrnul nejdůležitější úlohy výchovy sluchově postiženého dítěte do dvaceti bodů:

1. Rodiče musí dbát na to, aby dítě vidělo jejich tvář, především rty.
2. Světlo má co nejlépe osvětlovat rty rodičů, ale nesmí být prudké a nesmí svítit dítěti přímo do očí, nesmí ho oslňovat.
3. Ústa rodičů mají být přibližně ve výšce očí sluchově postiženého dítěte.

4. Tvář rodičů má být nejdříve obrácená frontálně proti tváři dítěte, později rodiče polohu tváře mění tak, aby ji dítě mohlo pozorovat ze strany.
5. Rodiče nemají přehánět mimiku, hlavně nesmějí dělat grimasy.
6. Doporučuje se co nejméně pohybovat rukama, protože každý, zejména prudký pohyb dítě upoutá a odvádí jeho pozornost od tváře rodičů.
7. Někdy musí rodiče počkat, dokud se dítě k nim samo neobrátil, pozornost se nedá vynucovat násilně. Jestliže jsou přítomni oba rodiče, začne se dítětem zabývat ten, ke kterému se dítě obrátí. Je lepší, když se ze začátku dítětem zaobírá jen jeden rodič.
8. Když se dítě začne zajímat o něco jiného než o činnost rodiče, mají se rodiče pohotově zaměřit k zájmům dítěte, hovořit nejdříve o předmětu nebo činnosti, která dítě zaujala, a potom se snažit vrátit k původní výchovné práci.
9. I když dítě něco na dlouho upoutalo, např. určitý předmět, hračka nebo činnost, musí rodiče projevit zájem a hovořit s dítětem o tom, co je předmětem jeho pozornosti.
10. Hovořit je třeba klidně, nekřičet, nepřehánět v pohybech mluvidel. Je třeba mluvit nahlas, nešeptat. Při hlasité řeči se mluvidla správně pohybují, tím se dítěti usnadňuje odezírání.
11. Hovořit se má mateřskou řečí a gramaticky správně.
12. Nepoužívat zdrobněliny, jsou mnohem těžší na porozumění i vyslovování. Proto nepoužíváme výrazy botičky, ručičky, mlíčko, kávička, ale říkáme boty, ruce, mléko, káva apod.
13. Je třeba hovořit jasnými, krátkými větami a vyjadřovat vždy celou myšlenku, např.: Pavel sedí, Pavel jde spát atd.
14. Myšlenku, rozhovor o předmětu, činnosti je třeba doplnit ukázkou konkrétní věci, obrázkem, jednoduchou kresbou. Když má dítě udělat nějaký pohyb, je třeba mu ukázat, jak se dělá. Jako model hlavy může posloužit knoflík, kroužek, mince a jednoduše nakreslené čáry vystihnou pohyb. Z papíru vystřižený trojúhelník a ovál pomohou při kreslení koně, psa atd. Záleží jen na fantazii rodičů, jak dokážou činnosti zpestřit.

15. O činnosti, předmětu nebo obrázku je třeba hovořit dostatečně dlouhou dobu, věty je vhodné opakovat nejvýše třikrát, aby se dítě neodradilo.
16. Když dítě neumí odezírat nebo se mu to momentálně nedaří, není vhodné se zlobit či dávat najevo, že to rodiče mrzí. Je třeba práci přerušit a dítě nechat v klidu. Jsou dny, kdy se spolupráce s dítětem navazuje hůře. Když dítě nesplní ihned dané úlohy, je třeba to přehlédnout, když se však dítěti daří, je třeba ho pochválit.
17. Ve stejnou dobu se má hovořit jen o jedné věci a popisovat dítěti jen jeden předmět. Jestliže je řeč o autě, mají se dítěti ukázat různé druhy aut – osobní, nákladní a předvést, jak jezdí, nebo jednoduchými tahy nakreslit auto na papír.
18. Je třeba volit takové hračky a obrázky, které znázorňují skutečnost a mají nějaký účel (hrneček, lžička, auto, a ne např. zvířata oblečená v lidských šatech).
19. Hračky a předměty je třeba občas odložit, zejména když o ně dítě ztrácí zájem. Za několik dní je můžeme opět použít.

Odezírání je třeba nacvičovat hlavně dopoledne, dokud děti nejsou ještě unavené.<sup>34</sup>

## 10 HRY A CVIČENÍ

„Dítě se sluchovým postižením by nemělo být v žádném případě ochuzeno o možnost strávit své dětství ve společnosti vrstevníků, se kterými se bude věnovat hrám. Je jasné, že některé typy her kvůli svému postižení nezvládne, ale není nutné jej vyřadit na okraj úplně. Proto jsou pro děti se sluchovým postižením vhodné speciální hry a cvičení, která jsou kompenzována díky zrakovému a hmatovému smyslu. Tyto hry a cvičení se dělí na 3 typy.

---

<sup>34</sup> VANĚČKOVÁ, V. *Výchova řeči sluchově postižených dětí v předškolním věku.*

Jsou to **sluchově – motorická, zrakově – motorická, kinesteticko – motorická** cvičení a hry.

### **10.1 Sluchově – motorická cvičení**

Tyto hry je vhodné praktikovat ve skupině dětí. Jedná se o hry, ve kterých se spojuje zvukový podnět s pohybovou reakcí. Níže cituji několik možných cvičení:

- Děti leží na zemi se zavřenýma očima. Po zaznění určitého zvukového signálu (píšťalka, bubínek apod.) oči otevřou a vstanou.
- Děti volně běhají po místnosti. Po zaznění zvukového signálu se zastaví nebo sednou, lehnou apod.
- Děti stojí v řadě otočené zády k nám. Reagují na předem domluvený zvukový signál – zahvízdá-li píšťalka, utíkají dopředu, bubnuje-li bubínek, lezou po čtyřech, troubí-li trubka, sednou si na zem atp.
- Obdoba těchto her může být např. taková, že místo různých zvukových signálů používáme jen jeden, ale vydáváme jej buď jednou, nebo opakovaně (zahvízdáme jednou, dvakrát, třikrát).
- Jednomu dítěti zavážeme oči a necháme jej přibližovat se ke zdroji zvuku.<sup>35</sup>

### **10.2 Zrakově – motorická cvičení**

„Toto cvičení se zabývá správným odezíráním činnosti, kterou předvádí určená osoba. Touto osobou může být pedagog, rodič, lektor nebo samotné dítě. Toto cvičení zná určitě každé dítě bez ohledu na postižení, jelikož se jedná o jakousi rozcvičku. Osoba stojící před skupinkou předvádí různé pohyby (tleskání, chůze a pohyby zvířat atd.) a skupina musí osobu co nejlépe napodobit.

---

<sup>35</sup> VANĚČKOVÁ, V. *Výchova řeči sluchově postižených dětí v předškolním věku.*

### 10.3. Kinesteticko – motorická cvičení

Tato cvičení se zaměřují na hmatový smysl. Děti v rámci her určují vlastnosti tvarů, předmětů a dalších možných předložených věcí. Níže cituji několik možných cvičení:

- Dítě dostane několik látkových (neprůhledných) sáčků s různými předměty, dva sáčky budou obsahovat předměty stejné. Dítě má tyto stejné předměty hmatem vyhledat.
- Dítě dostane látkový sáček se třemi tvarově odlišnými předměty a do ruky předmět, který se shoduje s jedním ze tří předmětů ukrytých v sáčku. Má za úkol hmatem vyhledat v sáčku předmět odpovídající tomu, který drží v ruce.
- Dítě má zavřené nebo zavázané oči, hmatem poznává předměty, které mu podáváme a jmenuje je (míček, kostka, autíčko, zvířátko, tužka atd.).
- Dítě sedí na zemi a má zavázané oči. Podáváme mu postupně různé předměty a dítě je dělí na měkké a tvrdé (nebo hladké a hrubé). Měkké si dává na jednu stranu vedle sebe a tvrdé na druhou. Potom šátek z očí sundáme a obě hromádky zkontrolujeme. Dítě pojmenuje všechny předměty, které zná.
- Dítě má zavázané oči. Dostane sadu různě velkých kostek. Hmatem je rozliší a seřadí podle velikosti od nejmenší do největší. K tomuto úkolu stačí tři až pět kostek, které se od sebe navzájem dostatečně liší velikostí, aby byly hmatem rozpoznatelné.
- Dítě sedí na zemi a před sebou má rozložené předměty různých tvarů: trojúhelník, kruh, čtverec, dlouhé pravítko. Prstem mu nakreslíme tyto tvary na záda. Dítě má uhodnout předměty, které jsme nakreslili, a ukázat na ně.
- Pokud dítě zná již některá písmena a čísla, můžeme mu ještě též psát prstem na záda a dítě hádá, co jsme napsali. Používáme velká tiskací písmena.



- Z brusného papíru vystřihneme písmena, která dítě již zná. Dítě je se zavázanýma očima určuje hmatem.<sup>36</sup>

Samostatnou kapitolou ve vzdělávání, hraní nebo procvičování dětí se sluchovým postižením je výpočetní technika a nejmodernější elektronika. Pokud již dítě zvládne vnímat např. obraz v televizi, můžeme mu na videopřehrávači pouštět např. večerníček nebo pohádku. Obraz různých postaviček nebo předmětů nám později může usnadnit učení nových znalostí. Dítě si z pohádky zafixuje určitou věc nebo postavu a posléze se ji dokáže snadněji naučit vyslovit, jelikož si vzpomene na příjemný zážitek ze zhlédnutí filmu. Je ale důležité vybrat vhodný program ke sledování vzhledem k věku a postižení dítěte. Pokud bychom dítěti totiž pustili film, který nedokáže pochopit, bude mít sledování spíše opačný účinek. Děj si dítě vyloží po svém, a to nemusí být vždy správně. Proto je nutné vybírat vhodné filmy a nebo dítěti děj a význam filmu zprostředkovávat během sledování.

#### 10.4 Výpočetní technika ve škole

„Již v roce 1990 se podařilo pro sluchově postižené v Praze 5 v Holečkově ulici zařídit pro žáky školy počítačovou učebnu.“<sup>37</sup>

Do této učebny bylo nakoupeno několik počítačů Didaktik, které byly kompatibilní s počítačem Sinclair Spektrum. Jelikož se ale jednalo o první výukové programy, byly často poruchové a doba nahrávání byla velice dlouhá. I přes všechny počáteční problémy měli autoři projektu u dětí veliký úspěch.

„V roce 1992 škola zajistila vybavení učebny výpočetní techniky 5 počítači třídy PC / AT.“<sup>38</sup>

Tento pokrok byl jednak kvalitativní a pro učitele, kteří do té doby neměli s počítačovou technikou žádné zkušenosti, veliké usnadnění práce. Na počítačích

---

<sup>36</sup> VANĚČKOVÁ, V. *Výchova řeči sluchově postižených dětí v předškolním věku.*

<sup>37</sup> VÁCHA, V., CHMELÍŘ, V. *Zkušenosti s využitím počítačů ve škole pro sluchově postižené žáky* s. 41.

<sup>38</sup> VÁCHA, V., CHMELÍŘ, V. *Zkušenosti s využitím počítačů ve škole pro sluchově postižené žáky.* s. 41.

si mohli žáci třídy procvičovat znalosti z českého jazyka, chemie, matematiky a zeměpisu. Program, který však zcela chyběl, byl program, který by žákům usnadňoval procvičování slovní zásoby. Výhodou procvičování učiva na počítačích může být i postupné seznamování dětí s výpočetní technikou. Znalost výpočetní techniky se jim pak v dnešní rychle se vyvíjející společnosti bude hodit téměř ve všech oblastech.

Využití počítačů však není v této škole pouze pro procvičování znalostí jejich žáků. „Škole se před dvěma lety podařilo získat speciální řečový počítač firmy IBM i s potřebnými programy a perifériemi.“<sup>39</sup> Tento počítač je na škole využíván speciálně pro nejmenší děti. Díky speciálnímu počítači se učí zpřesňování a upevňování artikulačních dovedností. Tato práce probíhá spíše jako hra a snaží se nejmenší motivovat pro další práci.

V roce 1994 začala škola spolupracovat s Pedagogickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze. Nejdůležitějším bodem spolupráce bylo budování nové počítačové učebny. V této učebně budou k dispozici nejmodernější počítače. Naučit se pracovat s výpočetní technikou je pro děti se sluchovým postižením velice důležité, jelikož jim v pozdějším životě může usnadnit další vzdělání a později např. i získání zaměstnání.

---

<sup>39</sup> VÁCHA, V., CHMELÍŘ, V. *Zkušenosti s využitím počítačů ve škole pro sluchově postižené žáky*. s. 42.

















# 11 ZNAKOVÁ ŘEČ A ZNAKOVÝ JAZYK

## 11.1 Znaková řeč

Znaková řeč využívá ustálených znaků pro jednotlivá písmena abecedy, ze kterých pak lze složit celé slovo. „Prstová jednoruční abeceda pochází ze Španělska, kde ji nacházíme ve spisech z r. 1535 a 1575 jako tajnou mluvu.“<sup>40</sup>

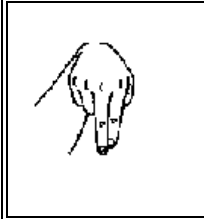
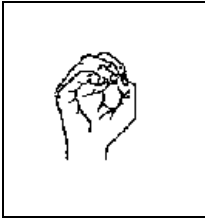
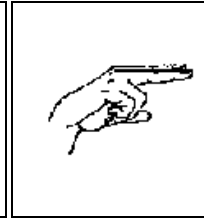
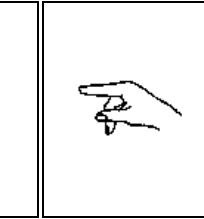
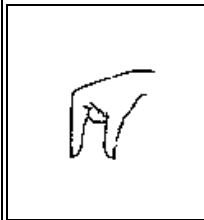
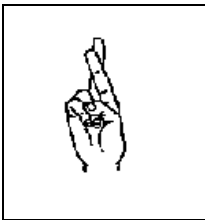
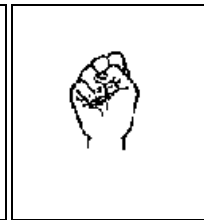
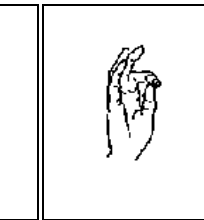
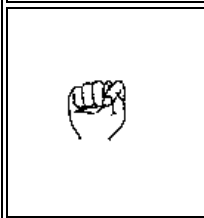
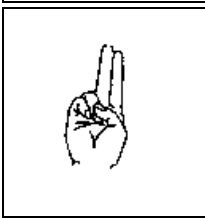
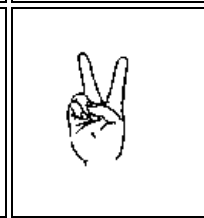
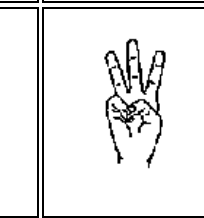
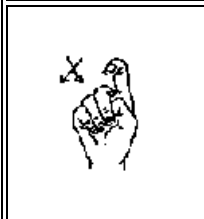
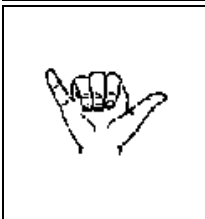
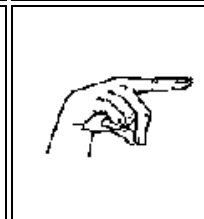
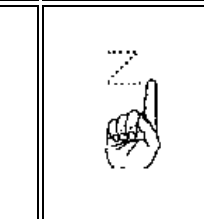
V dnešní době lze komunikovat **jednoruční** nebo **dvouruční prstovou abecedou**.

Příklad **jednoruční prstové abecedy**:<sup>41</sup>





























A	B	C	D
			
E	F	G (varianta 1)	G (varianta 2)
			
H (varianta 1)	H (varianta 2)	CH	I
			
J	K	L	M
			

<sup>40</sup> RUCE.CZ *Prstová abeceda*.

<sup>41</sup> Tamtéž

N	O	P (varianta 1)	P (varianta 2)
			
Q	R	S	T (varianta 1)
			
T (varianta 2)	U	V	W
			
X	Y	Z (varianta 1)	Z (varianta 2)
			

Příklad dvouruční prstové abecedy:<sup>42</sup>

A	B	C	D
			
E	F (varianta 1)	F (varianta 2)	G
			
H	CH	I	J
			
K	L	M	N
			
O	P	Q	R
			
S	T	U	V
			
W	X	Y	Z
			

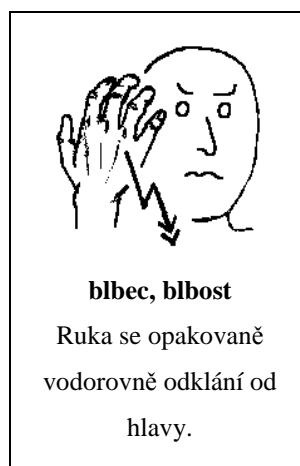
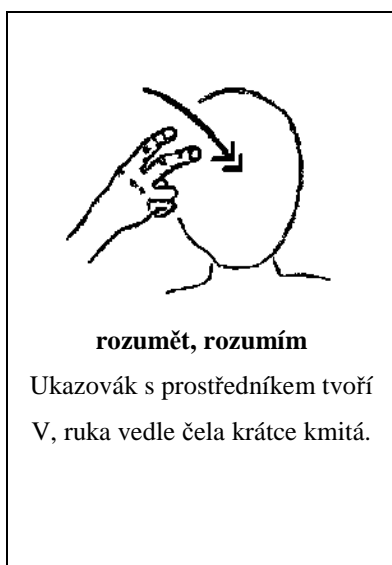
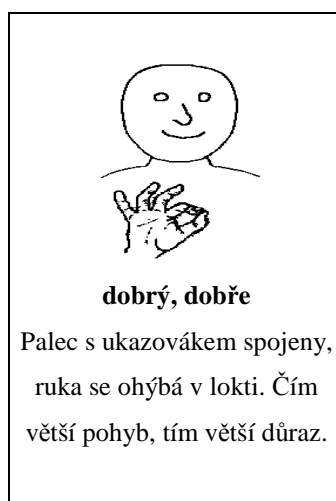
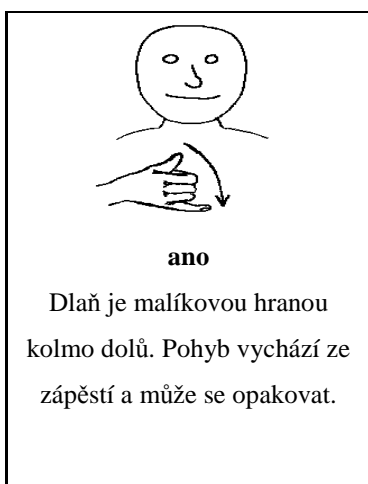
<sup>42</sup> RUCE.CZ Prstová abeceda.

## 11.2 Znakový jazyk

Znakový jazyk je jazykem neslyšících. Nejedná se však pouze o znaky jednotlivé, ale zároveň je potřeba dodržovat pravidla vyjadřování obličejem, tělem nebo pohybem.

Základní stavební jednotkou znakového jazyka je **pozice rukou**.

Pro příklad si uveďme několik základním znaků.<sup>43</sup>



<sup>43</sup> PASOFT.EUWEB.CZ Ukázkové znaky.

## II PRAKTICKÁ ČÁST

### 12 CÍLE, HYPOTÉZY A METODIKA VÝZKUMU

#### 12.1 Předmět výzkumu

Předmětem dotazníkového výzkumu byla snaha zjistit rozdíly v preferencích střední školy a následného zaměstnání mezi dětmi a jejich rodiči.

#### 12. 2 Cíle výzkumu

Cíle výzkumu v této práci jsme si vymezili dva.

První cíl je **zjistit možný rozdíl v preferenci střední školy a zaměstnání z pohledu dítěte a jeho rodiče.**

Druhý cíl je **zjistit možný rozdíl v preferenci střední školy a zaměstnání z pohledu rodiče zdravého dítěte a z pohledu rodiče dítěte s naslouchadlem.**

#### 12.3 Hypotézy

Cíle práce máme určené dva. Dotazníkem se pokusíme potvrdit nebo vyvrátit tři předem určené hypotézy.

Hypotéza č. 1: **Rodiče zdravých dětí mohou mít vyšší nároky na výběr střední školy a možného povolání než jejich děti.**

Hypotéza č. 2: **Rodiče dítěte s naslouchadlem budou mít realističtější a ochrannější postoje a nižší nároky při vybírání střední školy a možného zaměstnání než jejich děti s naslouchadlem.**

Hypotéza č. 3: **Rodiče dítěte s naslouchadlem budou mít více realističtější a ochrannější postoje a nižší nároky při vybírání střední školy a možného zaměstnání než rodiče zdravého dítěte.**

## **12.4 Metoda sběru dat**

K dosažení určení cílů a potvrzení nebo vyvrácení jsme použili metodu dotazníků.

Dotazníky (viz příloha I, II, III, IV) pomohou získaná data roztřídit a sumarizovat a převést je do tabulek.

## **12.5. Technika sběru dat**

Dotazník byl vytvořen autorkou bakalářské práce pod vedením vedoucí práce za účelem potvrzení nebo vyvrácení stanovených cílů a hypotéz.

Dotazník byl vybrán, jelikož patří k nejjednodušším technikám sběru dat, při které jsou informace získávány od vybraných osob pomocí písemného vyplnění dotazníku.

Do dotazníku jsme použili otázky otevřené. Tento typ otázek byl použit záměrně, abychom se dozvěděli širší odpověď na zadanou otázku.

Dále byly v dotazníku použity identifikační otázky. U dětí byla tato otázka jedna („Kolik je ti let?“). U rodičů jsou tyto otázky dvě. Také jsme se tázali na věk rodičů a dále nás zajímalo jakého nejvyššího vzdělání rodiče dosáhli a na jaké pracovní pozici pracují v současné době.

## **12.6 Popis terénu šetření a výzkumný vzorek**

Dle zvoleného tématu bakalářské práce jsem šetření prováděla na dvou různých místech.

Zkoumané skupiny byly od začátku dvě. První skupinou byly děti s naslouchadlem a jejich rodiče. Ty jsem vyhledala v zařízení Plzeňská unie neslyšících. Toto zařízení jsem navštívila dvakrát a hledané osoby jsem našla v zájmových kroužcích, které jsou v zařízení denně provozovány.

Druhou zkoumanou skupinou byly zdravé děti a jejich rodiče. Tuto skupinu jsem našla ve svém okolí. Jednalo se o sousedy, známé nebo sourozence přátel.



Společným znakem pro všechny zúčastněné respondenty je místo. Všichni pocházejí z Plzně. Obě skupiny dětí navštěvují v Plzni školy a rodiče dětí jsou zaměstnáni také v Plzni.

V zařízení Plzeňské unie a v mém okolí byly rodiny vybrány náhodně. Jediným důležitým bodem ve výběru dětí byl jejich věk.

Otázky v dotazníku směřovali k výběru střední školy a následného zaměstnání. Proto bylo potřeba vybrat věkovou skupinu dětí, kteří by na tyto otázky dokázali smysluplně odpovědět. „Pubescenti začínají uvažovat na úrovni formálních logických operací, to znamená, že dovedou uvažovat hypoteticky, o pouhých možnostech. Hypotetické myšlení lze chápat i jako úvahu o budoucnosti. Významnou součástí identity se stane i profesní role, k níž dospívající směřuje.“<sup>44</sup>

„Dospívání je rozhodujícím přípravným stadiem pro další životní uplatnění. Převažujícím tématem žáků v posledních dvou ročnících základní školy je tedy studijní a profesní orientace.“<sup>45</sup>

Z těchto výše uvedených důvodů byla vybrána skupina dětí ve věku 14-15 let.

Celkový počet dotázaných respondentů je 40. Dvojice dotazovaných byla vždy složena z dítěte a jednoho rodiče. Takovýchto dvojic je v obou skupinách vždy 10.

## 12.7 Harmonogram výzkumu

Výzkum se uskutečnil v listopadu 2008

- a) Příprava dotazníků, konzultace dotazníků s vedoucí práce, tisk dotazníků
- b) Rozdání dotazníků, dohled nad jejich vyplněním, zpětné předání dotazníků
- c) Zpracování vyplněných dotazníků, konečné zpracování výsledků

---

<sup>44</sup> Vágnerová, M. *Vývojová psychologie*. s. 251.

<sup>45</sup> Vašutová, M. *Pedagogické a psychologické problémy dětství a dospívání*. s. 58.

## 13 VÝSLEDKY

### 13.1 Zpracování výsledků

Tabulka č. 1 Zdravé dítě a jeho rodič

	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10
Otázka č. 1	Otázka se u obou dotazovaných vztahovala k věku.									
Otázka č. 2	+	+	+	+	-	+	-	+	+	-
Otázka č. 3	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+
Otázka č. 4	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Otázka č. 5	+	+	+	+	+	+	-	+	+	-
Otázka č. 6	+	+	-	+	-	+	-	+	-	-
Otázka č. 7	+	-	-	+	-	+	+	-	+	+
Otázka č. 8	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+
Otázka č. 9	Otázka byla kladena pouze rodičům.									
Otázka č. 10	Otázka se vztahovala na vzdělání a současné povolání rodičů.									

Legenda:

P1 – P10 = pár 1 – 10 = dítě a jeho rodič

+ dítě a rodič se shodli

- dítě a rodič se neshodli

Hypotéza č. 1: **Rodiče zdravých dětí mohou mít vyšší nároky na výběr střední školy a možného zaměstnání a na změny v životě než jejich děti.**

K H1 se vztahují otázky č.: 2, 3, 4, 5, 7, 8.

Otázka č. 2

Rodič - Byli byste raději, kdyby Vaše dítě vykonávalo zaměstnání, které jej finančně zabezpečí, ale nebude jej příliš bavit?

Dítě - Až si budeš za pár let vybírat své zaměstnání, budeš se rozhodovat mezi tím, jestli Tě práce bude bavit nebo jak vysoké bude Tvoje pracovní finanční ohodnocení?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných páru se 70% dětí a rodičů shodlo, že práce by měla dítě v prvním případě bavit a 30% rodičů a dětí preferovalo finanční zabezpečení.*

#### OTÁZKA Č. 2 VYVRACÍ HYPOTÉZU Č. 1.

Otázka č. 3

Rodič - Liší se vaše představa o SŠ, na kterou by Vaše dítě chtělo nastoupit, od Vaší představy? V čem?

Dítě - Liší se tvoje představa o střední škole, na kterou bys chtěl/a nastoupit, od představy tvých rodičů? V čem?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných párů se 80% rodičů a dětí shodlo na představě o SŠ, na kterou by dítě rádo nastoupilo. 20% rodičů a dětí se v této představě rozchází.*

### **OTÁZKA Č. 3 VYVRACÍ HYPOTÉZU Č. 1.**

Otázka č. 4

Rodič - Akceptovali byste, kdyby si vaše dítě vybralo školu, se kterou Vy nesouhlasíte?

Dítě - Myslíš si, že by se rodiče smířili s tvým výběrem školy, přestože by s ním nesouhlasili?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných párů se 90% rodičů a dětí shodlo, že by se nakonec na výběru střední školy dohodlo. 10% rodičů a dětí by domluvy schopno nebylo.*

### **OTÁZKA Č. 4 VYVRACÍ HYPOTÉZU Č. 1.**

Otázka č. 5

Rodič – Myslíte, že si od Vás vaše dítě nechá poradit při výběru střední školy nebo povolání?

Dítě – Necháš si od svých rodičů poradit při volbě budoucího povolání? Proč?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných párů by se 80% rodičů a dětí navzájem o volbě SŠ poradilo. 20% rodičů a dětí se o budoucí volbě radit nebudou.*

### **OTÁZKA Č. 5 VYVRACÍ HYPOTÉZU Č. 1.**

Otázka č. 6

Rodič - V jakém zaměstnání byste nejraději viděli své dítě?

Dítě - Jaké je tvé vysněné povolání?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných páru se přesně polovina rodičů shodla na možném povolání svých dětí právě se svými dětmi.*

### **OTÁZKA Č. 6 NEVYVRACÍ ANI NEPOTVRZUJE HYPOTÉZU Č. 1.**

Otázka č. 7

Rodič - Pokud by Vaše dítě mělo sluchové postižení a muselo nosit naslouchadlo, myslíte si, že jeho život s naslouchadlem by byl v něčem jiný než život zdravého dítěte? V čem?

Dítě - Představ si, že si sluchově postižený/á a musíš nosit naslouchadlo, myslíš si, že Tvůj život by byl v něčem jiný, než život dítěte bez naslouchadla? V čem?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných párů se 60% shodlo na tom, že život jejich dítěte, pokud by nosilo naslouchadlo, by byl jiný. 40% párů si myslí, že by žádná změna nenastala.*

### **OTÁZKA Č. 7 POTVRZUJE (ZMĚNY V ŽIVOTĚ) HYPOTÉZU Č. 1.**

Otázka č. 8

Rodič - Dokážete si své dítě představit jako zcela nezávislého a samostatného člověka?

Dítě - Dokážeš si představit, že budeš v budoucnu na svých rodičích nezávislý/á a povedeš samostatný život?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných párů se 80% rodičů a dětí shodlo, že si dítě dokáže představit, že bude na rodičích nezávislý a povede samostatný život. 20% rodičů a dětí tuto možnost zatím vylučují.*

### **OTÁZKA Č. 8 VYVRACÍ HYPOTÉZU Č. 1.**

**ZE SEDMI POLOŽENÝCH OTÁZEK V DOTAZNÍKU VZTAHUJÍM SE  
K HYPOTÉZE 1 BYLA CELKEM JEDNA ODPOVĚĎ POTVRZUJÍCÍ.  
1 ODPOVĚĎ HYPOTÉZU NEVYVRÁTILA, ANI NEPOTVRDILA  
A 5 ODPOVĚDÍ HYPOTÉZU VYVRÁTILO.**

Tabulka č. 2 Dítě s naslouchadlem a jeho rodič

	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10
Otázka č. 1	Otázka se u obou dotazovaných vztahovala k věku.									
Otázka č. 2	+	+	+	-	+	+	-	-	+	+
Otázka č. 3	+	-	-	-	+	+	+	-	+	-
Otázka č. 4	+	+	-	+	+	+	+	+	-	-
Otázka č. 5	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+
Otázka č. 6	+	+	+	+	-	+	+	-	+	+
Otázka č. 7	+	-	-	+	-	+	+	+	+	-
Otázka č. 8	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+
Otázka č. 9	Otázka byla kladena pouze rodičům.									
Otázka č. 10	Otázka se vztahovala na vzdělání a současné povolání rodičů.									

Legenda:

P1 – P10 = pár 1 – 10 = dítě a jeho rodič

+ dítě a rodič se shodli

- dítě a rodič se neshodli

**Hypotéza č. 2: Rodiče dítěte s naslouchadlem budou mít realističtější a ochranitelštější postoje a nižší nároky při vybírání střední školy a možného zaměstnání než jejich děti s naslouchadlem.**

K H1 se vztahují otázky č.: 2, 3, 4, 5, 7, 8.

Otázka č. 2

Rodič - Byli byste raději, kdyby Vaše dítě vykonávalo zaměstnání, které jej finančně zabezpečí, ale nebude jej příliš bavit?

Dítě - Až si budeš za pár let vybírat své zaměstnání, budeš se rozhodovat mezi tím, jestli Tě práce bude bavit nebo jak vysoké bude Tvoje pracovní finanční ohodnocení?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných párů se 70% rodičů a dětí s naslouchadlem shodlo, že je důležité, aby dítě práce bavila. 30% rodičů a dětí s naslouchadlem by na první místo postavili finanční ohodnocení.*

## OTÁZKA Č. 2 VYVRACÍ HYPOTÉZU Č. 2.

Otázka č. 3

Rodič - Liší se vaše představa o SŠ, na kterou by Vaše dítě chtělo nastoupit, od Vaší představy? V čem?

Dítě - Liší se tvoje představa o střední škole, na kterou bys chtěl/a nastoupit, od představy tvých rodičů? V čem?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných párů rodičů a dětí s naslouchadla se přesně polovina shodla na představě o střední škole dítěte.*

### **OTÁZKA Č. 3 NEVYVRACÍ ANI NEPOTVRZUJE HYPOTÉZU Č. 2.**

Otázka č. 4

Rodič - Akceptovali byste, kdyby si vaše dítě vybralo školu, se kterou Vy nesouhlasíte?

Dítě - Myslíš si, že by se rodiče smířili s tvým výběrem školy, přestože by s ním nesouhlasili?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných rodičů a dětí s naslouchadlem se 70% rodičů a dětí shodlo, že by se na volbě střední školy společně domluvilo. 30% rodičů a dětí s naslouchadlem by domluvy schopno nebylo.*

### **OTÁZKA Č. 4 VYVRACÍ HYPOTÉZU Č. 2.**

Otázka č. 5

Rodič - Myslíte, že si od Vás vaše dítě nechá poradit při výběru střední školy nebo povolání?

Dítě - Necháš si od svých rodičů poradit při volbě budoucího povolání? Proč?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných párů rodičů a dětí s naslouchadlem se 90% rodičů a dětí s naslouchadlem shodlo, že o možném výběru střední školy se vzájemně poradí. 10% rodičů a dětí s naslouchadlem se radit nebude.*

### **OTÁZKA Č. 5 VYVRACÍ HYPOTÉZU Č. 2.**

Otázka č. 6

Rodič - V jakém zaměstnání byste nejraději viděli své dítě?

Dítě - Jaké je tvé vysněné povolání?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných párů rodičů a dětí s naslouchadlem se 80% rodičů a dětí s naslouchadlem shodlo na možném povolání dítěte. 20% rodičů a dětí s naslouchadlem se na povolání neshodlo.*

### **OTÁZKA Č. 6 VYVRACÍ HYPOTÉZU Č. 2.**

Otázka č. 7

Rodič – Myslíte si, že život Vašeho dítěte s naslouchadlem je v něčem jiný než život zdravého dítěte? V čem?

Dítě – Myslíš si, že tvůj život s naslouchadlem je v něčem jiný než život dítěte bez naslouchadla? V čem?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných párů se 60% rodičů a dětí s naslouchadlem shodlo, že život dítěte s naslouchadlem není jiný, než život zdravého dítěte. 40% rodičů a dětí s naslouchadlem se domnívá, že rozdíl jsou.*

### **OTÁZKA Č. 7 VYVRACÍ HYPOTÉZU Č. 2.**



Otázka č. 8

Rodič – Dokážete si své dítě představit jako zcela nezávislého a samostatného člověka?

Dítě – Dokážeš si představit, že budeš v budoucnu na svých rodičích nezávislý/á a povedeš samostatný život?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných párů rodičů a dětí s naslouchadlem se 70% shodlo, že jejich dítě s naslouchadlem samostatný a nezávislý život povede nebo se o něj alespoň pokusí. 30% rodičů a dětí s naslouchadlem si myslí opak.*

### **OTÁZKA Č. 8 VYVRACÍ HYPOTÉZU Č. 2.**

**ZE SEDMI POLOŽENÝCH OTÁZEK V DOTAZNÍKU VZTAHUJÍM  
SE K HYPOTÉZE 2 1 ODPOVĚĚ HYPOTÉZU NEVYVRÁTILA,  
ANI NEPOTVRDILA A 6 ODPOVĚDÍ HYPOTÉZU VYVRÁTILO.**

Tabulka č. 3 Rodič dítěte s naslouchadlem a rodič zdravého dítěte

	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9	R10
Otázka č. 7	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-
Otázka č. 8	-	+	-	+	-	+	-	-	+	+
Otázka č. 9	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-

Legenda:

R1 – R10 = dvojice rodičů 1 – 10 = rodič dítěte s naslouchadlem a rodič zdravého dítěte

+ rodiče se shodli

- rodiče se neshodli

**Hypotéza č. 3: Rodiče dítěte s naslouchadlem budou mít více realističtější a ochrannější postoje a nižší nároky při vybírání střední školy a možného zaměstnání než rodiče zdravého dítěte.**

K H2 se vztahují otázky č.: 7, 8, 9.

Otázka č. 7

Rodič dítěte s naslouchadlem – Myslíte si, že život Vašeho dítěte s naslouchadlem je v něčem jiný než život zdravého dítěte? V čem?

Rodič zdravého dítěte – Pokud by Vaše dítě mělo sluchové postižení a muselo nosit naslouchadlo, myslíte si, že jeho život s naslouchadlem by byl v něčem jiný než život zdravého dítěte? V čem?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných rodičů obou skupin se 70% rodičů shodlo, že život dítě s naslouchadlem nebo bez naslouchadla není jiný. 30% rodičů si myslí, že rozdíl v životě dětí je.*

### OTÁZKA Č. 7 VYVRACÍ HYPOTÉZU Č. 3.

Otázka č. 8

Rodič dítěte s naslouchadlem – Dokážete si své dítě představit jako zcela nezávislého a samostatného člověka?

Rodič zdravého dítěte – Dokážete si své dítě představit jako zcela nezávislého a samostatného člověka?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných rodičů obou skupin dětí se polovina rodičů shodla, že si své dítě dokáže představit jako samostatného a nezávislého, bez ohledu na to, zda má nebo nemá dítě naslouchadlo.*

### **OTÁZKA Č. 8 NEVYVRACÍ ANI NEPOTVRZUJE HYPOTÉZU Č. 3.**

Otázka č. 9

Rodič dítěte s naslouchadlem – Považujete handicap svého dítěte za nevýhodu při výběru školy a povolání?

Rodič zdravého dítěte – Považovali byste sluchový handicap svého dítěte za nevýhodu při výběru školy a povolání?

*Z celkového počtu 10 dotazovaných rodičů obou skupin dětí si 10% rodičů myslí, že je sluchový handicap nevýhodou při výběru střední školy nebo povolání. 90% rodičů se shodlo, že sluchový handicap v tomto směru není nevýhodou.*

### **OTÁZKA Č. 9 VYVRACÍ HYPOTÉZU Č. 3.**

**ZE 3 POLOŽENÝCH OTÁZEK V DOTAZNÍKU VZTAHUJÍCÍCH SE K HYPOTÉZE 3 1 ODPOVĚĎ HYPOTÉZU NEVYVRÁTILA, ANI NEPOTVRDILA A 2 ODPOVĚDI HYPOTÉZU VYVRÁTILY.**

## DISKUSE

V této části bakalářské práce bych ráda vyjádřila svůj vlastní názor na téma možností vzdělávání a následného zaměstnávání osob se sluchovým postižením, kterým jsem se zabývala v praktické části práce.

Jak bylo již zmíněno, sluchové postižení je v některých ohledech a oblastech více podceňováno než zrakové postižení, jelikož není „tolik vidět“. Mezi lidmi s tímto postižením jsem se pohybovala posledních pár měsíců, takže můžu sama potvrdit, že rozdíly lze vidět v každodenním životě. Napadá mě uvést jeden příklad za všechny, kdy jsme všichni určitě byly svědky situace, kdy se za člověkem se zrakovým postižením, kterého doprovázel asistenční pes, otočil velký počet lidí. Ale kolik lidí se otočí za člověkem se sluchovým postižením? Dovolím si odpovědět za Vás. Nikdo. Nikdo, a to z toho důvodu, že takový člověk na první pohled nejeví žádné známky postižení nebo jiné vady. Toto vše by se dalo považovat za velikou výhodu. Tím však podle mého názoru výhody končí.

Stejně jako jiné postižení, je i sluchové postižení velice závažná změna v životě. Tato změna doprovází člověka celý život, a jen v lepších případech má člověk štěstí, že je mu umožněna pomoc v podobě naslouchadla nebo implantátu. V těchto případech má pak člověk obrovskou šanci vést, dá se říct, normální život bez problémů a těžkostí, se kterými se setkává člověk s těžkým sluchovým postižením.

V praktické části jsem se zabývala skupinou dětí s naslouchadlem, které nosí tuto kompenzační pomůcku již od raného věku. S pomůckou se někdy hůře, někdy lépe sžili a nyní vedou celkem stejný život jako zdravé děti. V tuto chvíli se většina z nich nachází před důležitým rozhodnutím jakou střední školu zvolit. „Na začátku pubescence je profesní volba předmětem fantazie“.<sup>46</sup> Právě tato věta dokazuje, proč jsem pro svůj výzkum vybrala skupinu dětí ve věku 14 – 15 let. Z odborných zdrojů vyplývá, že pubescentní období začíná kolem 11 roku života dítěte. Pokládat otázku „Jaké je tvé vysněné povolání“ dětem ve věku 11 let mi přišlo nevhodné, jelikož jsem měla obavy z možných odpovědí

---

<sup>46</sup> Vašutová, M. *Pedagogické a psychologické problémy dětství a dospívání*. s. 80.

typu *princezna, zpěvačka, herečka*... Pro své dotazníky jsem potřebovala odpovědi dětí, které už zhruba mají představu, o své blízké budoucnosti, zvláště jakým směrem by se chtěli vydat ve svém studijním životě.

Nyní se pokusíme přenést o několik let dál a představíme si, mladého člověka s naslouchadlem, jako čerstvého držitele maturitního vysvědčení. Co dál? Stejně jako si tuto otázku pokládají zdravé děti, i u dětí s naslouchadlem jistě padne. Nabízí se odpověď vysoká škola.

„Studenti s lehčím stupněm vady, s kochleárním implantátem nebo ohluchlí v dospělosti (s ukončeným vývojem řeči) mohou, kromě vhodných úprav podmínek studia, v krajních případech i individuálních studijních plánů, za určitých zásad, péle a trpělivosti, podpory svého okolí a rodiny, toto studium absolvovat.“<sup>47</sup>

Jsem stejného názoru. Myslím si, že pokud naslouchadlo nebo implantát funguje tak jak má, není žádný větší problém, aby se dítě nepokusilo VŠ absolvovat. Jediným menším problémem by možná mohla být rodina a její názor na studium na vysoké škole. Je možné, že rodič nebude příliš nadšen tímto studiem, a to z důvodu, nedůvěry ve schopnosti dítěte školu dokončit. Na druhou stranu je pak samozřejmě možné, že dítě bude svými rodiči stoprocentně podporováno, jelikož rodiče nepovažují naslouchadlo za překážku ve studiu vysoké školy. Možné je vše, a i zdravé děti ví, jak je někdy těžké splnit přání rodičů nebo se naopak trochu vzepřít jejich požadavkům.

Nakonec bych ráda řekla, že já osobně považuji člověka s naslouchadlem za úplně stejného člověka, jako jsem já sama. S možnými chybami, vadami, ale i přednostmi, které máme všichni.

---

<sup>47</sup> Květoňová, L. *Vysokoškolské studium se zajištěním speciálně – pedagogických potřeb*. s. 43.

## ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, zda existuje rozdíl v preferenci střední školy a zaměstnání z pohledu dítěte a jeho rodiče (s nebo bez sluchadla) a z pohledu rodičů obou skupin dětí. Tento cíl jsem se pokusila naplnit pomocí dotazníků, které jsem rozdala mezi děti a rodiče.

Díky vyplněným dotazníkům a posléze zpracovaným výsledkům jsem došla k závěru, že všechny tři hypotézy byly vyvráceny. To znamená, že mezi rodiči a dětmi a mezi rodiči obou skupin dětí, nedochází k rozdílům v preferenci střední školy a zaměstnání.

Díky těmto výsledkům jsem sama sebe utvrdila v názoru, že rodiče dětí s naslouchadlem se ve větší míře neliší od rodičů zdravých dětí. Pokud se jedná o výběr střední školy, následného zaměstnání i samostatnosti a nezávislosti dětí není rozdíl mezi rodiči zdravých dětí a rodiči dětí s naslouchadlem. Oboje rodiče kladou na děti stejně vysoké nebo nízké nároky. Výsledky také nepotvrdily, že by rodiče dětí s naslouchadlem přistupovali s ochranitelštější a realističtější přístupem k svým dětem než druhá skupina rodičů.

Přínosem této práce může být zjištění, že možný názor, že děti se sluchovým postižením nemohou dosáhnout stejných životních cílů jako jejich zdraví vrstevníci, je mylný.

## SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. FREEMAN, R., GARBIN, C., BOESE, R. *Tvé dítě neslyší?*. Praha: Federace rodičů a přátel sluchově postižených, 1992. ISBN neuvedeno.
2. HRUBÝ, J., PICKA, J., SEDLÁK, S. *Technická příručka pro sluchově postižené*. Praha: Horizont, 1987. 160 s. ISBN neuvedeno.
3. KOLEKTIV AUTORŮ. *Ilustrovaný encyklopedický slovník*. I. díl, A – I. Praha: Academia, 1980. ISBN neuvedeno.
4. KVĚTOŇOVÁ, L. *Vysokoškolské studium se zajištěním speciálně-pedagogických potřeb*. Brno: Paido. 2007. 94 s. ISBN 978-80-7315-141-6.
5. NOVÁK, A. *Foniatrie*. Praha: Univerzita Karlova, 1989. 80 s. ISBN 80-7066-071-6.
6. POTMĚŠIL, M. *Sluchové postižení a sebereflexe*. Praha: Carolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1300-0.
7. PULDA, M. *Surdopedie se zaměřením na raný a předškolní věk*. Brno: Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0476-2.
8. PULDA, M., LEJSKA, M. *Jak žít se sluchovou vadou*. Brno: Institut pro vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví. 1996. 78 s. ISBN 80-7013-226-4.
9. SVĚTLÍK, M. *Postižení sluchu*. Praha: Triton, 2000. ISBN 80-7254-114-5.
10. SVOBODOVÁ, J. Identifikace s rolí rodiče postiženého dítěte. *Speciální pedagogika*. 1994/1995, č. 1, s. 27 – 33. ISBN neuvedeno.
11. VÁCHA, V., CHMELÍŘ, V. Zkušenosti s využitím počítačů ve škole pro těžce sluchově postižené žáky. *Speciální pedagogika*. 1994/1995, č. 3, s. 41 – 43. ISBN neuvedeno.
12. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál. 2000. 528 s. ISBN 80-7178-308-0.

13. VANĚČKOVÁ, V. *Výchova řeči sluchově postižených dětí v předškolním věku*. Praha: Septima, 1996. ISBN 80-85801-83-3.
14. VAŠUTOVÁ, M. *Pedagogické a psychologické problémy dětství a dospívání*. Ostrava: Ostravská univerzita. 2005. 280 s. ISBN 80-7042-691-8.
15. VOTAVA, J. a kol. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. Praha: Univerzita Karlova. 2003. 207 s. ISBN 80-246-0708-5.

#### **Internetové zdroje:**

16. HLASCENTRUM.CZ *Sluchadla*. [online]. [cit. 1. července 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.hlascentrum.cz/hlavni.php3?str=5>>.
17. HOMOLKA.CZ. *ORL – sluchadla*. [online]. [cit. 23. května 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.homolka.cz/cz/orl/?p=1883>>.
18. JUS.CZ. *Historie JÚŠ jako celku*. [online]. [cit. 27. dubna 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.jus.cz/historie-jus.php>>.
19. PASOFT.EUWEB.CZ. *Ukázkové znaky*. [online]. [cit. 8. března 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.pasoft.euweb.cz/htm/asc/znakovka.htm>>.
20. OUPLZEN.CZ *Současné možnosti studia*. [online]. [cit. 2. prosince 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.ouplzen.cz/uvod.html>>.
21. RUCE.CZ. *Prstová abeceda*. [online]. [cit. 8. března 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.ruce.cz/clanky/3>>.
22. SLA.CZ. *Sluchadlová akustika*. [online]. [cit. 10. srpna 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.sla.cz/pg/doc/Xdoc?id=2411>>.
23. SLUCHPOST-PLZEN.CZ. *Základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené – Plzeň*. [online]. [cit. 30. března 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.sluchpost-plzen.cz>>.



24. SWEB.CZ. *Interview o kochleárním implantátu.* [online].  
[cit. 9. května 2008]. Dostupné na WWW:  
<<http://www.sweb.cz/-postizeni/interview.html>>.

## **SEZNAM PŘÍLOH**

Příloha I	Dotazník pro rodiče dítěte bez naslouchadla
Příloha II	Dotazník dítěte bez naslouchadla
Příloha III	Dotazník rodiče dítěte s naslouchadlem
Příloha IV	Dotazník dítěte s naslouchadlem

Dotazníky pro rodiče dítěte bez naslouchadla

1. Kolik je Vám let?

34 let

2. Byli byste raději, kdyby Vaše dítě vykonávalo zaměstnání, které jej finančně zabezpečí, ale nebude jej příliš bavit?

Bylo by to lepší, aby jej práce bavila a finančně se na druhém místě

3. Liší se vaše představa o SŠ, na kterou by Vaše dítě chtělo nastoupit, od Vaší představy? V čem?

Nalíší, většinou se shodneme.

4. Akceptovali byste, kdyby si vaše dítě vybralo školu, se kterou Vy nesouhlasíte?

Po dohodě domluvíme si ano.

5. Myslíte, že si od Vás vaše dítě nechá poradit při výběru střední školy nebo povolání?

Je to jeho právo, ale většinou si poradit nechtí

6. V jakém zaměstnání byste nejraději viděli své dítě?

Od mala ho baví má kolečka a rád si něco v dopravním příkopu.

7. Pokud by Vaše dítě mělo sluchové postižení a muselo nosit naslouchadlo, myslíte si, že jeho život s naslouchadlem by byl v něčem jiný než život zdravého dítěte? V čem?

Myslím si ne, ale asi bychom ho více sledovali a pomáhali mu v případných problémech.

8. Dokážete si své dítě představit jako zcela nezávislého a samostatného člověka?

Ještě ne, zatím je s námi.

9. Považovali byste sluchový handicap svého dítěte za nevýhodu při výběru školy a povolání?

Při vhodném výběru myslím si ne.

10. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání a jaká je Vaše nynější pracovní pozice (kde a jako co pracujete)?

SŠ Honová a Malinová, učitelka

Příloha II

Dotazník pro dítě bez naslouchadla

1. Kolik je Ti let?

14 let

2. Až si budeš za pár let vybírat své zaměstnání, budeš se rozhodovat mezi tím, jestli Tě práce bude bavit nebo jak vysoké bude Tvoje pracovní finanční ohodnocení?

Peníze jsou důležitý, ale asi bych byl radši, kdyby mě práce bavila.

3. Liší se tvoje představa o střední škole, na kterou bys chtěl/a nastoupit, od představy tvých rodičů? V čem?

Zcela jsme se dohodli.

4. Myslíš si, že by se rodiče smířili s tvým výběrem školy, přestože by s ním nesouhlasili?

Jo.

5. Necháš si od svých rodičů poradit při volbě budoucího povolání? Proč?

Poradit si nechám, ale rozhodnout se chci sám.

6. Jaké je tvé vysněné povolání?

Chci řídit cisternu

7. Představ si, že si sluhově postižený/á a musíš nosit naslouchadlo, myslíš si, že Tvůj život by byl v něčem jiný, než život dítěte bez naslouchadla? V čem?

Nesním, ale asi ne.

8. Dokážeš si představit, že budeš v budoucnu na svých rodičích nezávislý/á a povedeš samostatný život?

Ještě ne. Na střední seprve nastoupím. Pak doma jít chvilku budu. Pak asi jo.

Příloha III

Dotazník pro rodiče dítěte s naslouchadlem

1. Kolik je Vám let?

41 LET

2. Byli byste raději, kdyby Vaše dítě vykonávalo zaměstnání, které jej finančně zabezpečí, ale nebude jej příliš bavit?

VZHLÉDEM K TĚŽKÉ FORMĚ SLUCHU POSTIŽENÍ BUDETE RÁDI KADYŽ TO PRÁCE BUDE ALESPON TROCHU BAVIT

3. Liší se vaše představa o SŠ, na kterou by Vaše dítě chtělo nastoupit, od Vaší představy? V čem?

SYN BY CHĚL NA SŠ, ALE MYSLIM ŽE BY TO NEJEDNĚL ZVÁŽIME  
VČETNĚ OROP, YESTĚ SE PORADIME S UČITELI

4. Akceptovali byste, kdyby si vaše dítě vybralo školu, se kterou Vy nesouhlasíte?

SRÁŠE MUSÍ DAT NA NÁS

5. Myslíte, že si od Vás vaše dítě nechá poradit při výběru střední školy nebo povolání?

UČITĚ NECHÁ, JE DŮLEŽITÉ SE OROVNĚ DOBRĚ ROZHODNOUT

6. V jakém zaměstnání byste nejraději viděli své dítě?

JAKA ZNAM. ZÁDA AM TO BYLO V KOLEKTIVNĚ PODPORNĚ  
POSTIŽENÝCH LIDI.

7. Myslíte si, že život Vašeho dítěte s naslouchadlem je v něčem jiný než život zdravého dítěte? V čem?

V NĚKTERÝCH PŘÍPÁDECH ANO: (PROBLÉMY V KOLEKTIVU)

8. Dokážete si své dítě představit jako zcela nezávislého a samostatného člověka?

ZAHM NE, MOŽNÁ ČÁSEK.

9. Považujete handicap svého dítěte za nevýhodu při výběru školy a povolání?

TROCHU ANO

10. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání a jaká je Vaše nynější pracovní pozice (kde a jako co pracujete)?

VYŠŠÍ PRŮMYŠLŮVÁ

## Příloha IV

### Dotazník pro dítě s naslouchadlem

1. Kolik je Ti let?

15

2. Až si budeš za pár let vybírat své zaměstnání, budeš se rozhodovat mezi tím, jestli Tě práce bude bavit nebo jak vysoké bude Tvoje pracovní finanční ohodnocení?

CHCI ABY MĚ PRÁCE BAVILA

3. Liší se tvoje představa o střední škole, na kterou bys chtěl/a nastoupit, od představy tvých rodičů? V čem?

CHTĚL BYCH NA STŘEDNÍ, ALE NAŠIM SE TO MOC NELÍBÍ. SNAD SE NĚJAK DOHODNEME.

4. Myslíš si, že by se rodiče smířili s tvým výběrem školy, přestože s ním nebudou souhlasit?

MYSLÍM, ŽE ANI NE

5. Necháš si od svých rodičů poradit při volbě budoucího povolání? Proč?

RADY SI VYSLECHNU

6. Jaké je tvé vysněné povolání?

HOŽNÁ JAKO STAVBYVEDUCÍ

7. Myslíš si, že Tvůj život s naslouchadlem je v něčem jiný než život dítěte bez naslouchadla? V čem?

V NĚČEM ANI JO.

8. Dokážeš si představit, že budeš v budoucnu na svých rodičích nezávislý/á a povedeš samostatný život?

ZKUSÍM TO

## **ABSTRAKT**

MĚCHUROVÁ, G. *Nezávislost dětí se sluchovým postižením ve vztahu k přípravě na budoucí povolání*. České Budějovice 2008. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Mgr. Lucie Maliňáková.

**Klíčová slova:** postižení, sluchové postižení, surdopedie, výchova, výuka, rodina, nezávislost, samostatnost, povolání.

Práce se zabývá dětmi ve věku 14 – 15 let, které trpí sluchovým postižením kompenzovaným sluchadlem.

Teoretická práce zahrnuje charakteristiku sluchového postižení a dalších informací souvisejících s tématem práce.

V praktické části je představen provedený výzkum, vyhodnocení a závěry.

## **ABSTRACT**

**Independence for child with hearing handicap in relation to preparation for future careers.**

**Key words:** handicap, infliction, surdopedy, hearing handicap, education, training, family, independence, job.

Work deal with child. They have 14 – 15 years ago. These child have hearing handicap. They have hearing aid.

The theoretical part describe hearing handicap and next relevant informations.

The practical part present the research, his evaluation and final informations.